

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2008 vp

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden kehyksistä vuosille 2009—2012

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä maaliskuuta 2008 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistele-
vasti käsiteltäväksi valtioneuvoston selonteon
valtiontalouden kehyksistä vuosille 2009—2012
(VNS 2/2008 vp).

Lausunnot

Eduskunnan muut erikoisvaliokunnat ovat voi-
neet antaa valtiovarainvaliokunnalle toimialaan-
sa koskevan lausunnon valtiontalouden kehyk-
sistä vuosille 2009—2012. Lausunnon ovat anta-
neet

- ulkoasiainvaliokunta UaVL 3/2008 vp
- hallintovaliokunta HaVL 9/2008 vp
- lakivaliokunta LaVL 5/2008 vp
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 6/2008 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 6/2008 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 2/2008 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 4/2008 vp
- sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta StVL 5/2008 vp
- talousvaliokunta TaVL 9/2008 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 8/2008 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 4/2008 vp.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ja jaostoissa ovat olleet kuulta-
vina

- budjettipäällikkö Hannu Mäkinen, finanssi-
neuvos Sami Yläoutinen, talouspäällikkö Juk-
ka Nummikoski, projektipäällikkö Jaakko
Kuusela ja neuvotteleva virkamies Markku
Nissinen, valtiovarainministeriö
- pääjohtaja Tuomas Pöysti ja johdon asiantun-
tija Tytti Yli-Viikari, Valtiontalouden tarkas-
tusvirasto
- valtiosihteeri Pertti Torstila, osastopäällikkö
Ritva Koukku-Ronde ja taloussuunnittelija
Katja Bordi, ulkoasiainministeriö
- kansliapäällikkö Tiina Astola, ylijohtaja Kari
Kiesiläinen ja talousjohtaja Harri Mäkinen,
oikeusministeriö
- kansliapäällikkö Ritva Viljanen, talousjoh-
taja Jukka Aalto ja suunnittelujohtaja Arto
Kujala, sisäasiainministeriö
- talousjohtaja Timo Norbäck ja tutkimusjoh-
taja Juha Martelius, puolustusministeriö
- taloussuunnittelupäällikkö Matti Väisänen,
opetusministeriö
- talousjohtaja Hannele Laihon, neuvottele-
va virkamies Leena Arpiainen ja ylitarkastaja
Marjukka Mähönen, maa- ja metsätalous-
ministeriö
- ylijohtaja Juhani Tervala, liikenne- ja viestin-
tämisteriö
- alivaltiosihteeri Kalle J. Korhonen ja neuvot-
televa virkamies Mika Niemelä, työ- ja elin-
keinoministeriö
- apulaisosastopäällikkö Mikko Staff, johtaja
Leo Suomaa ja finanssisihteeri Arto Salmela,
sosiaali- ja terveysministeriö

- talousjohtaja Oili Hintsala, kehittämisjohtaja Markku Tahvanainen ja ylimetsänhoitaja Pirkko Isoviita, ympäristöministeriö
- ekonomisti Hannu Viertola, Suomen Pankki
- pääsihteeri Matti Ropponen, Aikuiskoulutusneuvosto
- johtaja Markku Viitasalo ja hallintopäällikkö Eeva Pystynen, Merentutkimuslaitos
- everstilutnantti Hans Forsman, Pääesikunta
- vara-amiraali Jaakko Smolander, Rajavartiolaitos
- puheenjohtaja Hannu Saha, taiteen keskus-toimikunta
- pääsihteeri Kirsti Laine, Valtion liikunta-neuvosto
- tutkimusjohtaja Aki Kangasharju, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- rehtori Ilkka Niiniluoto, Helsingin yliopisto
- vararehtori Juhani Lehto, Tampereen yliopisto
- tutkimuspäällikkö Tarmo Valkonen, ETLA Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos
- varametsäjohtaja Timo Nyrhinen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Harri Tasanen, Metsänhoitoyhdistys Lounametsä
- toiminnanjohtaja Eero Lukkarinen, Metsänomistajien liitto Pohjois-Karjala ry
- metsäasiantuntija Jouni Väkevä, Metsäteollisuus ry
- ennustepäällikkö Eero Lehto, Palkansaajien tutkimuslaitos
- ekonomisti Petri Mäki-Fränti, Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT
- johtaja Martti Kallio, Suomen Kuntaliitto
- varapuheenjohtaja Matti Uusitupa, Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto
- pääsihteeri Eeva-Inkeri Sirelius, Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö VSY.

Kirjallisen lausunnon ovat asiassa antaneet:

- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry.
- Elinkeinoelämän keskusliitto
- Metsäntutkimuslaitos.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO

Valtiontalouden kehysten valmistelun lähtökoh-tana on ollut 25.5.2007 annettu kehyspääätös, johon on tehty hintakorjaukset sekä eräitä raken-teellisia korjauksia.

Menokehykset ovat vuosina 2009—2012 vuo-den 2009 hinta- ja kustannustasossa 35 384—36 394 miljoonaa euroa. Lisäksi vuosille 2009—2011 on 300 miljoonan euron vuosittainen lisä-talousarviovaraus. Jakamaton varaus on 97 mil-joonaa euroa vuodelle 2009, 145 miljoonaa eu-roa vuodelle 2010 ja 213 miljoonaa euroa vuo-delle 2011. Kehyspääätöksen mukainen budjetti-talouden menotaso on keskimäärin 2,3 miljardia euroa korkeampi kuin toukokuun 2007 kehys-pääätöksessä.

Kehyspääätöksen mukaiset talouspolitiikan toimet on pääosin kohdistettu osaamisen ja yrit-täjyyden edistämiseen, työllisyyden parantami-seen sekä hyvinvointipalveluiden kehittämiseen.

Lisämäärärahoja suunnataan muun muassa yliopistojen sekä innovaatioyliopiston toimin-taan, poliisitoimeen, liikennehankkeisiin, puu-huoltoon sekä kansalliseen metsäohjelmaan ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toi-mintaohjelmaan. Työvoimapolitiikan määrä-rahoja sen sijaan vähennetään, samoin tervey-denhuollon tutkimuskorvauksiin ja maakunnan kehittämisrahaan osoitettuja määrärahoja.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Perustelut***Talouskehitys ja työllisyys**

Kehyspäättös on tehty tilanteessa, jossa maailman- ja Suomen taloudessa on vallinnut hyvän talouskasvun kausi poikkeuksellisen pitkään. Vuonna 2006 bruttokansantuote kasvoi lähes 5 prosenttia ja viime vuonnakin 4,4 prosenttia. Myös valtion tulot ovat kasvaneet; verotulot kasvoivat viime vuonna 1,9 miljardilla eurolla edelliseen vuoteen verrattuna ja valtiosektorin ylijäämä nousi osinko- ja verotulojen kasvun myötä 3,8 miljardiin euroon.

Vahvan talouskasvun oloissa työttömyysaste on laskenut noin 6,5 prosenttiin ja sen arvioidaan laskevan ensi vuonna edelleen 6 prosenttiin. Työllisten määrä on myös lisääntynyt. Merkille pantavaa on, että suurten ikäluokkien eläköitymisen vaikutus ei ole vielä tullut näkyviin, sillä työurat ovat selvästi pidentyneet ja uhkaavaa työvoimapulaa on siten saatu lykättyä tuonne mmaksi. Lähitulevaisuudessa työvoiman kysynnän ennakoitaan kasvavan työvoiman tarjontaa nopeammin. Erityisen selvästi tämä tulee arvioiden mukaan näkymään Kainuussa ja Lapis-
sa.

Suomen talous- ja työllisyyskehitys on ollut monilla mittareilla parempaa kuin koskaan ennen, ja kasvun ennustetaan vielä jatkuvan, mutta talouteen liittyy myös uhkia.

Talouskasvun huippu ohitettiin viime vuonna; viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä bruttokansantuote kasvoi 5,4 prosenttia, mutta alentui viimeisellä neljänneksellä 3,7 prosenttiin edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvun ennustetaan hidastuvan kuluvana vuonna 2,8 prosenttiin ja painuvan kehyskaudella 2 prosentin tuntumaan.

Euroalueen talousnäköymät ovat niin ikään heikentyneet. Lisäksi vahva euro rasittaa yritysten kilpailukykyä ja euroalueen vienti hidastuu maailmantalouden hidastuessa. Epävarmuutta aiheuttaa erityisesti Yhdysvaltain luottokriisi, joskin kansainvälisen talouden riippuvuus

Yhdysvaltain suhdanteista on vähentynyt Aasian ja muiden kehittyvien maiden talouskasvun johdosta.

Kansainvälisen kysynnän heikkeneminen tuo epävarmuutta myös Suomen talouteen. Talouskasvua uhkaavat lisäksi epävarmuudet metsäteollisuuden puunsaannissa ja siitä aiheutuvat mahdolliset tuotantokapasiteetin supistukset. Samoin kotitalouksien korkea velkaantuminen sekä lisääntynyt epävarmuus tulevasta voivat myös voimistaa suhdannelaskua.

Uutena uhkana talouteen on tullut hintojen voimakas nousu, joka heikentää talouden tasapainoista kehitystä ja yritysten kilpailukykyä. Inflaatio oli viime vuonna 2,5 prosenttia, mutta nopeutui tämän vuoden alussa 3,8 prosenttiin ja maaliskuussa edelleen 3,9 prosenttiin. Huhtikuussa inflaatio oli 3,5 prosenttia. Inflaation kiihtyminen on maailmanlaajuinen ilmiö, kun palkat, raaka-aineet ja kuljetuskustannukset ovat kohonneet samanaikaisesti myös kehittyvissä talouksissa. Kustannustason nousu voi aiheuttaa paineita myös valtiontalouden kehyksiin ja julkisen talouden kestävyydelle.

Lähipuosien näkymiä varjostaa ennen muuta väestön ikääntymisen nopeutuminen. Julkisten menojen lisääntyessä työllisten määrä vähenee, mikä uhkaa kokonaistuotannon ja verotulojen kasvua. Myös ilmastonmuutoksen hillintä on jatkossa keskeinen haaste koko kansantaloudelle. Asiaa käsitellään tarkemmin alkusyksystä annettavassa pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiassa.

Hallituksen talouspoliittisissa linjauksissa korostetaan mm. julkisen talouden kestävyyttä sekä vastuullista vero- ja menopolitiikkaa. Valiokunnan mielestä nämä linjaukset ovat tässä tilanteessa perusteltuja.

Valiokunta korostaa myös toimia, joilla työttömyyttä voidaan edelleen vähentää. Hyvästä työllisyyskehityksestä huolimatta työttömyyden alueelliset erot ovat vielä suuria. Esimerkiksi Uudellamaalla työttömyysaste oli maaliskuussa vain 4,8 prosenttia, mutta Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa yli 13 prosenttia. Lapin työttömyys

on alentunut noin 10 prosenttiin, mutta esimerkiksi Sallassa työttömyysaste on ollut edelleen yli 20 prosenttia. Valiokunta muistuttaa, että julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 6 § velvoittaa valtiota, kuntia ja yrityksiä huolehtimaan siitä, ettei minkään työmarkkina-alueen työttömyys olennaisesti ylitä maan keskimääräistä työttömyyden tasoa. Kuluvan vuoden talousarvion mukaan työllisyysmäärärahojen käyttö voidaan aloittaa jo siinä vaiheessa, kun työmarkkina-alueen työttömyys ylittää vuositasolla 60 prosentilla maan keskimääräisen tason.

Myös nuorten työllisyyttä tulee parantaa; Tilastokeskuksen mukaan 15–24-vuotiaista oli maaliskuussa työttöminä noin 17 prosenttia. On niin ikään tärkeää, että rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi parannetaan vaikeasti työllistyvien siirtymistä ansiotyöhön avoimille työmarkkinoille sekä välityömarkkinoiden toimivuutta. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia helpottamaan tarvitaan edelleen ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden tehostamista.

Valiokunta toteaa, että hallituksen tulee seurata tiiviisti talouden suhdanteita ja ryhtyä tarvittaessa talouden kasvua vauhdittaviin toimenpiteisiin.

Tulevien talouspoliittisten haasteiden kannalta on tärkeää, että valtion velka on alentunut voimakkaasti suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtion velka oli vaalikauden alussa runsaat 30 prosenttia bruttokansantuotteesta, ja kehyskauden loppuun mennessä sen arvioidaan alenevan vajaan 25 prosenttiin. Velan vähenemisen myötä myös korkomenot ovat alentuneet, mutta ne ovat koko kehyskauden edelleen yli 2 miljardia euroa vuodessa eli noin kaksinkertaiset esim. ulkoasiainministeriön menoihin verrattuna.

Kehyspäättöksen käsittely eduskunnassa ja sen sisältö

Uudistettu valtiontalouden kehysjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2003 alkaneen vaalikauden alussa, mistä lähtien kehyspäättös on tuotu eduskunnan käsiteltäväksi valtioneuvoston selontekona. Valiokunnan mielestä jatkossa

olisi syytä arvioida, onko kehyspäättös tarkoituksenmukaista käsitellä vuosittain selontekona, vaan voitaisiinko menettelyä joinakin vuosina keventää.

Hallitusohjelma ja vaalikauden ensimmäinen kehyspäättös sisältävät merkittävän osan vaalikauden menolinjauksista. Vaalikauden myöhemmissä kehyspäättöksissä tehtävät muutokset ovat suurelta osin teknisiä. Tämä johtuu siitä, että määräraha-kehys perustuu menosääntöasettaa noin kolmelle neljäsosalle valtion menoista enimmäisrajan, johon voidaan tehdä vain teknisiä, talousarvion rakenteen tai kustannustason muuttumisesta aiheutuvia menoja.

Valiokunnan mielestä etenkin vaalikauden ensimmäinen kehyspäättös on jatkossakin tarpeen käsitellä selontekona. Samoin ne vaalikauden myöhempiä vuosina laaditut kehyspäättökset, joissa on periaatteellisesti merkittäviä linjauksia tai kannanottoja. Jos kyse sen sijaan on lähinnä teknisluonteisten tarkistusten tekemisestä, voitaisiin jatkossa arvioida mahdollisuutta käsitellä kehyspäättös esimerkiksi pääministerin ilmoituksen pohjalta.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että kehyspäättös on muuttunut viime vuosina yksityiskohtaisemmaksi alkuvuosien suhteellisen yleispiirteiseen kehyspäättökseen verrattuna. Siinä käsitellään nykyisin myös hyvin vähäisiä määrärahamuutoksia.

Valiokunnan mielestä jatkossa on syytä arvioida, millä tarkkuudella asioita on tarkoituksenmukaista ja tarpeellista käsitellä kehyspäättöksessä. Valtion menopolitiikan kovin yksityiskohtainen käsittely tulisi jättää vuosittaisten talousarvioesitysten yhteyteen.

Tuottavuusohjelma

Kehyspäättös sisältää linjaukset valtion tuottavuusohjelman jatkamisesta ja vuoden 2015 loppuun mennessä toteutettavista tuottavuutta parantavista toimista. Jo edellisen hallituskauden aikana valtion hallinnosta päätettiin vähentää noin 9 600 henkilötyövuotta; nämä vähennykset toimeenpannaan vuoteen 2011 mennessä. Nyt tehtyjen linjausten mukaan valtion hallinnosta

vähennetään vuosina 2012—2015 vielä 4 800 henkilötövuotta. Kehyspäättökseen sisältyvät myös henkilötövuosien hallinnonalakohtaiset vähennystavoitteet. Uusilla tuottavuustoimilla tavoitellaan noin 1 200 henkilötövuoden vuositaisista vähenemistä. Samaan aikaan henkilötövuonon luonnollinen poistuma on keskimäärin 6 000 henkilöä vuodessa, mistä vanhuuseläkkeelle siirtymisiä on noin 3 500.

Selonteon mukaan tuottavuutta parannetaan lisäksi kehittämällä talous- ja henkilöstöhallintoa, tehostamalla sähköistä asiointia ja kehittämällä muutoinkin tietohallintoa. Myös aluehallinnon tuottavuutta parannetaan ja sektoritutkimuksen rakennetta uudistetaan.

Kuten valiokunta on aiemminkin todennut, tuottavuusohjelma on perusteltu ja tarpeellinen. Eläköitymisen kiihtyessä 2010-luvulla julkinen sektori työllistäisi nykyisellä koollaan valtaosan uusista työntekijöistä. Myös tuottavuusohjelman ajoitus on tarkoituksenmukainen, sillä henkilöstön eläköityminen antaa hyvän mahdollisuuden muutosten toteuttamiseen vaarantamatta voimassa olevia palvelussuhteita.

Valiokunta korostaa, että ohjelman toteuttamisessa on aidosti haettava tuloksellisuuden parantamista sekä uudistettava työhön liittyviä prosesseja ja toimintatapoja. Ohjelman toimeenpanossa on kuitenkin toistaiseksi korostunut henkilöstön vähentäminen ja toimintojen ulkoistaminen.

Valiokunta toteaa, että lisävähennyksiä kohdennettaessa on otettava huomioon hallinnon mahdollisuudet selviytyä tehtävistään. Henkilöstöresurssit ovat jo tällä hetkellä monin paikoin erittäin niukat. Työn tuottavuutta parannettaessa on tärkeää panostaa hyvään henkilöstöpolitiikkaan sekä tekijöihin, joilla parannetaan työssä jaksamista ja työviihtyvyyttä. Näin voidaan edistää ikääntyneiden jaksamista työelämässä ja vähentää työvoimapulaa.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että tuottavuusohjelman onnistuminen edellyttää laaja-alaista ja pitkäjänteistä muutosjohtamista sekä hankkeiden hallintaan liittyvää osaamista. Muutoshankkeet on myös valmisteltava huolella ja arvioitava objektiivisesti ja perus-

teellisesti uudistuksista aiheutuvat kustannukset ja saavutettavat hyödyt. Huonosti valmistellut ja johdetut tuottavuustoimet johtavat usein taloudellisesti epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen.

Valiokunnan mielestä myös tietotekniikan antamia mahdollisuuksia on hyödynnettävä aiempaa tehokkaammin. Valiokunta kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että tieto- ja viestintätekniikan hankkeiden läpivientiin on varattava riittävästi aikaa ja voimavaroja; tuottavuushyödyt realisoituvat yleensä vasta tehtyjen muutosten ja tietojärjestelmien käyttöönoton jälkeen.

Valiokunta pitää niin ikään tärkeänä, että innovaatioita hyödynnetään laaja-alaisesti eri politiikkasektoreilla ja että innovaatioiden avulla parannetaan nimenomaan palveluiden tuottavuutta. Väestön ikääntyessä on keskeistä, että etenkin sosiaali- ja terveystalouden tuottavuutta parannetaan. Valiokunta korostaa, että mm. valmisteilla olevalla kansallisella innovaatiostrategialla edistetään innovaatioiden syntyä ja käyttöönottoa.

Kuntatalous

Kuntatalous on kehittynyt myönteisesti vuonna 2007. Kuntien tulorahoitus riitti kattamaan suunnitelman mukaiset poistot, joten kuntatalous oli tällä kriteerillä tasapainossa. Myönteisen kehityksen taustalla on erityisesti kuntien parantunut tulokehitys; verotulot kasvoivat yhteensä 7,5 prosenttia ja verotulojen ja valtionosuuksien yhteenlaskettu kasvu oli lähes 7 prosenttia.

Kuntatalouden paraneminen on kohdistunut varsin laajasti koko kuntakenttään ja taloudellisissa vaikeuksissa olevien kuntien määrä on vähentynyt. Kuntien kesken on kuitenkin huomattavia alueellisia ja kuntaryhmittäisiä kehityseroja, negatiivisen vuosikatteen kuntia on vielä lähes 50. Hyvästä talouden kehityksestä huolimatta 119 kuntaa korotti tuloveroprosenttiaan kuluvana vuonna. Tämä johtui paitsi menojen lisääntymisestä myös aiemmin syntyneiden alijäämien kattamisvelvoitteesta.

Kuntatalouden arvioidaan vahvistuvan edelleen vuonna 2008 ja sen ennustetaan pysyvän tasapainossa koko kehyskauden ajan. Kuntatalous kiristyneekin kehyskauden loppua kohden, kun väestön ikääntyminen alkaa hidastaa verotulojen kasvua ja lisätä sosiaali- ja terveyspalvelujen kysynnän kasvua. Lisäksi yleisen taloudellisen tilanteen heikkeneminen saattaa heikentää myös kuntataloutta. Onkin tärkeää, että kunnat varautuvat talouden suhdannetilanteen mahdolliseen heikentymiseen ja kehittävät palvelurakenteitaan.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen myötä palvelurakenteiden kehittämistyö on lähtenyt liikkeelle, mutta uudistus on toistaiseksi painotunut paljolti kuntien yhdistymisiin ja yhteistointialueiden perustamisiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että palvelurakenteita kehitetään määrätietoisesti ja huolehditaan siitä, että kuntatasolla löydetään toimintamallit, jotka tukevat toimivien palvelujen järjestämistä. Myös hyvien käytäntöjen levittäminen on tärkeää, sillä toimintakäytäntöjen erot saattavat usein olla suurempia kuin erot palvelutarpeissa. Tehokkaimpien toimintamallien käyttöön ottamisella tuotavuutta voidaan usein lisätä laadusta ja vaikutavuudesta tinkimättä.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että kunta- ja palvelurakenneuudistus vaatii tuekseen vahvaa johtajuutta. Onkin tärkeää, että kuntien luottamus- ja virkamiesjohdolle järjestetään riittävästi koulutusta uudistuksen läpiviemiseksi.

Kehitysyhteistyön rahoitus

Hallitusohjelmassa ja kehyspäätöksessä lisätään määrätietoisesti Suomen kehitysyhteistyömenoja. Suomen kehitysyhteistyön toteuttamisen kannalta euromääräisten panostusten kasvu ja tuloksellinen kehityspolitiikka ovat olennaisia tekijöitä. Tämän lisäksi prosentuaalisilla tavoitteilla on tärkeä merkitys pitkäjänteisen määräraha-kehityksen ylläpitäjänä sekä Suomen kansainvälisen maineen että vaikutusvallan kannalta.

Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus varmistaa määräraha-kehityksen, joka vie Suomen

kohti YK:ssa asetettua tavoitetta kasvattaa kehitysyhteistyömäärärahojen taso 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Tavoitteelle ei kuitenkaan ole asetettu hallitusohjelmassa määräaika.

Suomi on sitoutunut EU:n yhteiseen linjaukseen kehitysyhteistyömenojen vähimmäistasosta. Linjauksen mukaan ne jäsenvaltiot, joiden kehitysyhteistyömenot olivat alle 0,51 prosenttia bruttokansantulosta, sitoutuvat saavuttamaan kyseisen tason vuoteen 2010 mennessä.

Kehyspäätöksen mukaan vuonna 2011 varsinaiset kehitysyhteistyömenot ovat 926 miljoonaa euroa, joka on 258 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2008. Osoitettujen kehitysyhteistyömäärärahojen osuus bruttokansantulosta riippuu Suomen talouden tulevasta kasvusta. Kehyspäätöksen pohjana olevan kokonaistaloudellisen ennusteen perusteella näyttäisi kuitenkin siltä, että asetettu 0,51 prosentin tavoite jäisi saavuttamatta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että euromääräisten lisäysten ohella hallitus sitoutuu täyttämään 0,51 prosentin kehitysyhteistyömäärärahatavoitteen vuonna 2010.

Ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen lisääminen

Kehyskaudella siirretään työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan uudelleenkohdennetusta nuorten matalapalkkatuen määrärahasta vuositasolla yhteensä 15 miljoonaa euroa opetusministeriön hallinnonalalle tukemaan työvoiman ja työvoimatarpeen kohtaantoon liittyvien ongelmien ratkaisua. Ammatillisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen lisäkoulutuksessa olevien määrää on lisätty jo vuonna 2008 niin, että ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärää on lisätty 2 200 opiskelijalla ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijamäärää 2 100 opiskelijalla. Lisäksi matalapalkkatuen määrärahasta siirretään edelleen osa opetusministeriön pääluokkaan nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja työllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin.

Valiokunta pitää oikeina hallituksen toimenpiteitä, joilla kannustetaan työurien pidentä-

miseen ja lisätään edellytyksiä työvoiman ammatilliselle ja alueelliselle liikkuvuudelle. On tarkoituksenmukaista lisätä erityisesti ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijapaikkoja paitsi työvoimatarpeen vuoksi myös sen vuoksi, että jokainen opiskelija löytäisi itselleen opiskelupaikan, jossa hän voi opiskella motivoituneena ja sijoittua työelämään koulutuksen jälkeen. Ilman opiskelupaikkaa jäänyt nuori on muita helpommin vaarassa syrjäytyä.

Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuteen vaikuttavat monet tekijät, muun muassa eri ammattien arvostus, koulutuksen laatu, työelämävastaavuus sekä todennäköisyys työpaikan saannista valmistumisen jälkeen. Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuutta on viime vuosina onnistuttu lisäämään. Esimerkiksi kuluvan kevään yhteishausta saatujen tietojen mukaan ammatilliseen koulutukseen oli tänä vuonna 3 500 hakijaa enemmän kuin viime vuonna (yhteensä 56 800 hakijaa); lukiokoulutukseen hakevien määrä pysyi sen sijaan ennallaan.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa, lisääntyykö ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus riittävästi työvoimatarpeen kannalta ja onko tarpeellista lisätä ammatillisen koulutuksen osuutta suhteessa lukiokoulutukseen.

Yliopistojen rahoitus

Yliopistolaitos ja yliopistoissa tehtävä opetus- ja tutkimustyö ovat keskeisiä tekijöitä Suomen kansainvälisessä menestymisessä ja kansallisesti tasapainoisen alueellisen kehityksen edistäjänä. Yliopistokenttä on pitkään toivonut taloudellisen autonomiansa lisäämistä. Hallitusohjelmassa tähän on sitouduttu mahdollistamalla yliopistoille julkisoikeudellisen oikeushenkilön tai yksityisoikeudellisen säätiön asema. Samanaikaisesti uudistetaan yliopistojen hallintoa ja päätöksentekojärjestelmää.

Valiokunta pitää nyt valmisteltavaa yliopistouudistusta välttämättömänä. Selonteon linjaukset yliopistojen rahoituksesta tukevat uudistuksen toteuttamista. Valiokunnan mielestä on keskeistä toteuttaa hallitusohjelmassa yliopistoille

koulutukseen ja tutkimukseen sekä innovaatio-kyvyn parantamiseen kohdistetut tavoitteet. Tämä edellyttää, että yliopisto-opetuksen ja tutkimuksen perusrahoitus vastaa yliopistoille asetettuja opetuksen ja tutkimuksen kehittämisvaatimuksia. Huoli monialaisten yliopistojen perusrahoituksesta koskee muun muassa perusluonnontieteitä, lääketieteitä, hoitotieteitä, humanistisia tieteitä, yhteiskuntatieteitä ja taidealoja. Valiokunta korostaa sitä, että alueellisesti kattava yliopistoverkko on keskeinen tekijä maamme laadukkaana koulutuksen takaajana. Valiokunta pitää välttämättömänä, että kaikkien yliopistojen asema ja laadun kehittäminen turvataan riittävällä perusrahoituksella.

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus kehyspäätöksen jälkeen on päättänyt avata finanssisijoitusten teon myös julkisoikeudellisina yhteisinä toimiville yliopistoille. Yliopistoille voidaan siten siirtää esimerkiksi valtionomaisuuden myyntituloja. Päätös voi osaltaan turvata monialaisten yliopistojen rahoitusta ja lisätä mahdollisuuksia laadun kehittämiseen.

Valiokunta toteaa, että se tulee ottamaan asiaan yksityiskohtaisesti kantaa valtion vuosittaisten talousarvioehdotusten yhteydessä.

Puuhuollon turvaaminen

Maa- ja metsätalousministeriön kehukseen on varattu 41,7 miljoonaa euroa lisämäärärahaa Kansallisen metsäohjelman ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman toteuttamiseen. Puuhuollon turvaamisen näkökulmasta keskeisiä tavoitteita ovat vuotuisten hakkuiden ja metsähakkeen käytön selvä lisääminen.

Riittävät metsänhoidolliset toimenpiteet ovat edellytys kestäväälle puuntuotannolle ja teollisuuden raaka-aineen saannille tulevaisuudessa. Valiokunta pitää myönteisenä vuosittain kerättävän metsävaratiedon lisäämistä ja korostaa, että tieto tulee olla mahdollisimman laajalti eri tahojen hyödynnettävissä tilakohtaiseen metsäsuunnitteluun ja aktiiviseen metsänomistajien neuvontaan.

Asetettujen hakkuutavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös uusien työntekijöiden rekrytointia kuljetuksiin ja puunkorjuuseen. Onkin tärkeää varmistaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuus huolehtimalla alan riittävästä koulutuksesta.

Kehyspäätöksessä on osoitettu lisämäärärahaa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle puuhuollon liikenneväylien kunnostamiseen, perusväylänpidon akuutteihin tarpeisiin ja yksityisteiden avustamiseen. Nämä lisärahoitukset vahvistavat myös metsäteollisuuden kilpailuasemaa.

Valiokunta toteaa, että metsäteollisuuden puuhuollon tarpeille ja työpaikkojen säilyttämiselle on annettu valtiontalouden kehyksissä korkea prioriteetti ja kehykset mahdollistavat sektorin kehittämisen. Kotimaan hakkuita on kuitenkin pystyttävä lisäämään nopeasti, jotta teollisuuden raaka-aineen saanti turvataan tuontipuun saatavuuden edelleen vaikeutuessa. Toimenpiteiden välitön käynnistäminen ja rahoituksen nopea lisääminen on tuotu esiin myös metsäteollisuuden ja metsäsektorin toimintaedellytyksiä pohtineen Esko Ahon johtaman metsätyöryhmän väliraportissa.

Liikenneinfrastruktuurin rahoitus

Kehyspäätöksessä ja sen kanssa yhtäikaa valmistellussa liikennepoliittisessa selonteossa on linjattu kuluvan vaalikauden liikenneinvestoinnit ja perusväylänpidon rahoitustaso. Valtiovarainvaliokunta on antanut liikennepoliittisesta selonteosta lausunnon (VNS 3/2008 vp — VaVL 5/2008 vp), jossa on käsitelty erityisesti liikenneverkon kunnossapito- ja kehittämisohjelmaa sekä sen rahoitusta.

Valiokunta korostaa, että väylänpidon pitkäjänteisyyden ja kustannustehokkuuden parantamiseksi on olennaista, että vaalikauden liikennehankkeista ja niiden rahoituksesta päätetään kerralla ja että määrärahakehys sisältää vaalikauden alusta lähtien riittävät määrärahat liikenneväylien pitkäjänteiseen kehittämiseen sekä kunnossapitoon.

Perusväylänpidon osalta valiokunta katsoo, että kehyspäätökseen sisältyvä perusväylänpidon rahoitus ei vielä anna riittäviä mahdollisuuksia väyläverkon kunnossapitoon.

Perusväylänpidon ja yksityisteiden rahoitusta lisätään vaalikauden aikana 165 miljoonalla eurolla, mutta se kohdennetaan pääasiassa puuhuollon turvaamiseen. Lisäksi puuhuollon turvaamiseen kohdennetaan perusväylänpidon vaalikauden kehyksissä jo olevasta rahoituksesta 60 miljoonaa euroa.

Puuhuollon turvaaminen on tärkeää ja välttämätöntä, mutta valiokunnan mielestä on huolestuttavaa, että muun väyläverkon rahoitus alenee. Perusväylänpidon rahoituksessa ei ole myöskään otettu huomioon kustannusten nousua. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kustannusten nousu on merkinnyt esimerkiksi tienpidossa noin 25—30 miljoonan euron vuosittaisia lisäkustannuksia. Vaikka väylänpidon tehokkuus ja tuottavuus ovat parantuneet, kustannusten nousu johtaa väistämättä palvelutason alenemiseen.

Kuten edellä on todettu, kehyspäätöksen mukainen määrärahataso ei poista vielä rahoituksen jälkeenjääneisyyttä, vaan on ilmeistä, että perusväylänpidon rahoitusta joudutaan korottamaan lisätalousarvioiden yhteydessä. Lisäbudjettirahoitus ei voi kuitenkaan olla pysyvä ratkaisu, sillä se ei anna mahdollisuutta pitkäjänteiseen ja taloudelliseen suunnitteluun, mitä liikennepoliittisella selonteolla on nimenomaan tavoiteltu.

Vaalikauden teemahankkeisiin on varattu 50 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää tärkeänä, että teemahankkeilla edistetään liikenneturvallisuutta ja parannetaan joukko- ja kevyen liikenteen olosuhteita. Valiokunta kiirehtii myös merenkulun turvallisuuden parantamista, sillä etenkin Suomenlahden alusliikenne on lisääntynyt voimakkaasti, mikä on lisännyt vakavan onnettomuuden riskiä. Suomenlahden öljykuljetukset ovat kasvaneet noin 140 miljoonaan tonniin, ja niiden arvioidaan lisääntyvän vuoteen 2015 mennessä edelleen yli 250 miljoonaan tonniin. Lisäksi Tallinnan ja Helsingin välillä on vilkas matkustaja-alusliikenne. Alusliikenteen turvalli-

suuden parantamiseksi on mm. huolehdittava väylien kunnosta, kehitettävä liikenteen valvontajärjestelmiä sekä huolehdittava myös merenkulun henkilöstön ammatillisesta osaamisesta.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös uusien investointien ajoitukseen. Kehyspäätöksen mukainen rahoitus johtaa siihen, että tämän vaalikauden uudet liikenneinvestoinnit aloitetaan vasta vaalikauden lopulla. Tällöin on vaarana, että useiden hankkeiden samanaikainen kilpailutus ja käynnistäminen nostavat kustannuksia, mikä heikentää kustannusarvioiden pitävyyttä. Valiokunta pitää tärkeänä, että vuosina 2011—2012 uhaava investointien kasauma vältetään.

Kehyspäätöksen mukaan kehittämishankkeiden käynnistämisessä tullaan käyttämään kuntien aikaistamisrahoitusta, millä pyritään myös tasoittamaan inframarkkinoita. Valiokunta toteaa, että mikäli hankkeita ei käynnisty kunta-rahoituksen turvin, hallituksen on ryhdyttävä ajoissa toimenpiteisiin joidenkin investointien aikaistamiseksi; hankkeet tulisi tällöin ottaa huomioon jo vuoden 2009 talousarviossa.

Talousarvion ja investointien budjetoinnin kehittämistarpeet

Valiokunta on jo aiemmissa kannanotoissaan katsonut, että infrastruktuurin investoinnit ja kunnossapito tulisi selkeästi erottaa toisistaan.

Valtion nykyinen talousarviokäytäntö perustuu käyttömenobudjettiin, jolloin myös investoinnit käsitellään käyttömenoina. Pääoma-budjetoinnissa investoinneille ja käyttömenoille olisi sen sijaan omat budjettinsa, mikä antaisi paremmat mahdollisuudet hallita investointi- ja rahoitussuunnittelua.

Investoinnit muodostavat suuren osan valtion varallisuudesta. Vuonna 2007 väylälaitosten väyläomaisuuden arvo oli noin 18 miljardia euroa eli 98 prosenttia koko valtion budjettitalouden aineellisesta käyttöomaisuudesta.

Valtiovarainvaliokunnan mielestä valtion talouden ohjauksessa tulisi ottaa käyttöön taloudellista asemaa kuvaava taselaskelma, jonka avulla voitaisiin ohjata ja tehdä väyläinvestoin-

teja koskevia päätöksiä. Samassa yhteydessä tulisi otettavaksi myös kantaa investointimenojen rahoitukseen investoinnin toteuttamisen aikana ja myös niiden lopulliseen rahoitukseen.

Määrärahat myönnettäisiin tällöin infrapalveluiden tuottamisesta aiheutuviin kuluihin. Kuluissa olisivat mukana vuotuiset kunnossapito-menot sekä investoinneista kyseiselle vuodelle kohdistettu kuluosuus eli poistot. Menettely jaksottaisi investointimenon rasituksen koko vaikutusajan mukaisille vuosille. Investointien rahoituspäätöstä tehtäessä otettaisiin huomioon valtiontalouden kestävä kehitys sekä tarvittaessa myös muita rahoituslähteitä.

Valiokunta katsoo, että tarvittavat talousarvion rakenteeseen liittyvät muutokset tulee valmistella niin, että ne voidaan ottaa käyttöön seuraavan vaalikauden alussa laadittaessa vuoden 2012 talousarvioesitystä.

Sosiaaliturvan uudistaminen

Valiokunta pitää tärkeänä, että taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevien tilannetta parannetaan. Sosiaalinen eriarvoisuus ja suhteellinen köyhyys ovat lisääntyneet, vaikka myönteisen talouskehityksen myötä käytettävissä olevat varat ovat kasvaneet kaikissa tuloluokissa. Myös terveyserot ovat kasvaneet. Hallitusohjelmaan sisältyy useita köyhyyden vähentämiseen tähtäviä toimia, mutta etuuksiin tehtyjen korotusten merkitys heikkenee hintojen nousun myötä.

Niin sanottu SATA-komitea valmistelee sosiaaliturvauudistusta, jonka tavoitteena on työn kannustavuuden parantaminen, köyhyyden vähentäminen ja riittävän perusturvan tason turvaaminen kaikissa elämäntilanteissa. Uudistus on tarkoitus toteuttaa siten, että sosiaaliturvan rahoitus on pitkällä tähtäimellä kestävällä pohjalla. Uudistuksen sisällöstä päätetään vaiheittain.

Valiokunta toteaa, että kehyspäätökseen ei tässä vaiheessa sisälly sosiaaliturvauudistukseen liittyviä muutoksia. Uudistuksen aloittaminen edellyttää kuitenkin voimavaroja jo kehyskauden aikana.

Valiokunta kiirehtii myös vammaisia koskevan lainsäädännön uudistamista ja henkilökoh-
taisen avustajajärjestelmän kehittämistä.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaan (METSO) on varattu kehyskaudelle lisärahoitusta 19 miljoonaa euroa maa- ja metsätalousministeriön ja 65,8 miljoonaa euroa ympäristöministeriön hallinnonalalle. Ohjelmalle yhteensä osoitettu määräraha on noin 182 miljoonaa euroa.

METSO yhdistää metsien suojelun ja talouskäytön. Sen tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys. Ohjelmaa toteutetaan ekologisesti tehokkailla, vapaaehtoisilla ja kustannusvaikuttavilla keinoilla.

Valiokunta pitää lisärahoitusta tärkeänä ja tarpeellisenä, ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan määrärahat riittävät ohjelman käyn-

nistämiseen. Valiokunta toteaa, että ohjelman jatko ja rahoitustarpeet 2010-luvulla riippuvat useista eri tekijöistä, kuten suojeluarvot täyttävästä aluetarjonnasta ja metsän hinnasta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa selonteon johdosta hyväksyttäväksi seuraavan kannanoton:

1. Eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta.

2. Eduskunta edellyttää, että valtion talousarviokäytäntöä uudistetaan siten, että talouden ohjauksessa otetaan käyttöön valtion taloudellista asemaa kuvaava taselaskelma investointipäätösten tukemiseksi sekä pääoman tehokkaan käytön edistämiseksi. Uudistukset tulee valmistella niin, että ne ovat otettavissa käyttöön seuraavan hallituskauden alkaessa.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Hannes Manninen /kesk	Markku Rossi /kesk (osittain)
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Matti Saarinen /sd
jäs.	Christina Gestrin /r	Petri Salo /kok
	Pertti Hemmilä /kok	Minna Sirnö /vas (osittain)
	Bjarne Kallis /kd	Pia Viitanen /sd (osittain)
	Kyösti Karjula /kesk	vjäs. Hanna-Leena Hemming /kok
	Esko Kiviranta /kesk	(osittain)
	Jari Koskinen /kok	Matti Kauppila /vas (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas	Katri Komi /kesk (osittain)
	Reijo Laitinen /sd	Miapetra Kumpula-Natri /sd
	Mika Lintilä /kesk	(osittain)
	Olli Nepponen /kok	Lauri Kähkönen /sd (osittain)
	Kirsi Ojansuu /vihr	Jutta Urpilainen /sd (osittain)
	Heikki A. Ollila /kok	Tuula Väättäinen /sd (osittain).
	Heli Paasio /sd (osittain)	

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE 1 /kd

Perustelut

Valtioneuvoston selonteko (VNS 2/2008 vp) valtionalouden kehyksistä vuosille 2009—2012 pohjautuu ennusteisiin talouden kehityksestä lähivuosien aikana. Mikäli talous tulee toimimaan odotetulla tavalla, selonteko antaa eduskunnalle hyvän pohjan tehdä valtion varojen käyttöä koskevia päätöksiä.

Edellisinä vuosina Suomen talouskasvu on ollut vahvaa. Kehyskaudella kasvu tulee hidastumaan noin kahteen prosenttiin. Suomen on kuitenkin varauduttava tätäkin pienempään talouskasvuun. Tämä tekee haasteellisemmaksi, joskaan ei yhtään vähemmän välttämättömäksi, yhteiskunnan hyvinvointiin liittyvien kysymysten ratkaisemisen. Työikäisen väestön määrä alkaa supistua vuonna 2010, mikä luo painetta varojen jaolle.

Suomi on tippunut sosiaaliturvan tasossa selvästi muiden Pohjoismaiden alapuolelle. Tällä hetkellä Suomen sosiaaliturva on eräiden mitausten mukaan jopa alle EU:n keskitason. Tämä on seikka, johon hallituksen pitäisi kiinnittää kehyksissä selvästi enemmän huomiota. Ei ole oikein, että eläkeläisten ja lapsiperheiden asema on niin huono kuin se nyt on.

Tärkeää on muistaa myös se, että erityisesti terveyteen liittyvissä päätöksissä suurempi säästö voidaan saavuttaa panostamalla ennaltaehkäisevään toimintaan.

Selontekoa on käsitelty eri valiokunnissa. Valiokuntien tekemistä lausunnoista käy selkeästi ilmi, että niissä ei pidetä hallituksen linjaa riittävän hyvänä. Valiokunnat haluavat muutoksia annettuun ehdotukseen, mutta alla olevia erikoisvaliokuntien yksimielisiä toteamuksia valtiovarainvaliokunta ei ole kuitenkaan nostanut selkeästi mietintöönsä.

Hallintovaliokunta näkee tärkeänä, että tuotavuusohjelmaan sisältyviä hätäkeskushenkilöstön vähennyksiä ei tehtäisi. Valiokunnan mu-

kaan hätäkeskuspäivystäjiä tarvitaan päivittäin noin sata henkilöä lisää.

Liikenne- ja viestintävaliokunta korostaa, että perusväylänpidon rahoitus on ollut jo pitkään alempi kuin mitä esimerkiksi väylävirastot ovat esittäneet. Mikäli rahoitus jatkuu tällaisena, se voi johtaa liikenneturvallisuusongelmiin ja suuriin kertainvestointitarpeisiin. Maantieverkon arvo on noin 15 miljardia euroa. On huono päätös antaa noin arvokkaan omaisuuserän rapistua.

Maa- ja metsätalousvaliokunta huomauttaa, että valiokunnalle toimitetun selvityksen mukaan rakennetukien vuosittainen rahoitustarve on noin 140—150 miljoonaa euroa. Maatalouden kehittämisrahaston (Makera) rahoitusmahdollisuudet jäävät kehyskaudella 95 miljoonan euron vuositasolle. Valiokunnan mukaan Makeran rahoitusvarojen lisääminen on välttämätöntä.

Puolustusvaliokunta toteaa, että kehyspäättös mahdollistaa kyllä toiminnan tason säilyttämisen lyhyellä tähtäimellä, mutta suorituskykyä ei pystytä nostamaan ja uusien materiaalien hankkiminen tulee vaikeammaksi. Sen lisäksi varaosavajeeseen ei vielä kukaan saada parannusta. Hankaluuksia aiheuttaa myös puolustushallinnon henkilömäärän laskeminen alle 15 000 henkeen.

Sivistysvaliokunta tuo esille sen, että kasvava maahanmuuttajien ja romanien määrä vaatii lisäpanostuksia valtiolta. Myös sektoritutkimus tarvitsee lisärahaa, sillä budjettirahoituksen pienennyttyä ei ole ollenkaan selvää, pystyvätkö tutkimuslaitokset ylläpitämään yhteiskunnan toiminnalle tarpeellisia perustehtäviään.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta teroittaa, että alkoholin hinnan pitäisi olla viidenneksen nykyistä korkeampi, jotta hinnalla voitaisiin vaikuttaa kulutukseen. Suunniteltuun sosiaaliturva-uudistukseen pitää alkaa varautua jo kehyskaudella, jotta uudistuksesta selvittää ilman suuria ongelmia.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää suhteettoman suurina Työterveyslaitoksen henkilöstön supistuksia. Näin suuret supistukset vaarantavat työolojen ja työssä jaksamisen parantamiseen liittyvän tutkimustyön. Valiokunta painottaa myös maahanmuuttajille järjestettävän kielikoulutuksen ja valmentavan koulutuksen merkitystä.

Ulkoasiainvaliokunta huomauttaa, että kehyspäätöksen mukaan vuonna 2010 kehitysyhteistyömäärärahan suuruus on 0,48 prosenttia BKT:sta. Suunta on kielteinen, sillä edellisessä kehyspäätöksessä prosenttiluku olisi kohonnut 0,51 %:iin, mikä on myös EU:n edellyttämä kehitysyhteistyömenojen vähimmäistaso.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että koska kuntien taloudellinen tilanne on eriytnyt voimakkaasti, kuntien harkinnanvaraisten rahoituksen tasoa ei tulisi alentaa suunnitellulla tavalla ohjelmakaudella.

Ympäristövaliokunta on huolestunut hallinnonalan laskevasta kehityksestä. Kehyslaskelman antamien määrärahojen turvin ei voida olla varmoja tutkimuksen ja kehityksen riittävydestä ympäristöpolitiikassa. Suomen ollessa sitoutuneena tiukkoihin päästörajoituksiin tutkimuksen laiminlyönti on suuri virheliike.

Valtion on varauduttava työikäisten määrän laskuun paitsi hankkimalla työvoimaa ulkomailta myös houkuttelemalla opiskelijoita yhä aikaisemmin työelämään. Tämän lisäksi työttömiä työnhakijoita tulee määrätietoisesti kouluttaa uudelleen. Verotuksessa tulee kiinnittää huomiota työhön kannustavan verotuksen luomiseen.

Rajavartiolaitokselle on luvattu kompensoida täysimääräisesti omistajahallinnan siirron aiheuttamat lisäkustannukset. Toimitilakustannusten nousua ei selonteossa ole täysimääräisesti kompensoitu, ja mikäli Rajavartiolaitoksen tulee näillä määrärahoilla täyttää kyseinen rahoitusvaje, joutuu se muun muassa vähentämään lisää henkilöstöä ja toiminnan kannalta tarpeellisia kiinteistöjä.

Nykyinen jokavuotinen kehysseurantamenettely on raskas. Sitä käsitellään keväällä kaikissa valiokunnissa lähes samaan tapaan kuin

varsinaista budjettiesitystä. Valiokuntien lausunnot selonteosta ovat myös pitkälle samansisältöisiä kuin niiden joitakin kuukausia aikaisemmin antamat lausunnot varsinaisesta talousarviosta. Lopputulos on se että valiokunnat niin keväällä kuin syksyllä kuukausikaupalla käsittelevät lähes samaa asiaa. Olisi tarkoituksenmukaisempaa, että hallitus antaisi kehysseuranteon eduskunnalle vain kahdesti vaalikaudessa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan, että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

1. Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korottamisesta ja niiden sitomisesta indekseihin luovutaan tilanteessa, jossa (sosiaali- ja) terveyspalvelujen ja lääkemenotusten maksukattoa koskevia päätöksiä ei ole tehty. Pienituloisten ja paljon sairastavien henkilöiden mahdollisuus hakeutua asianmukaiseen hoitoon on turvattava. Mikäli maksut seuraavat kustannuskehitystä, tulee myös tulonsiirrot ja sosiaaliturvaetuudet sitoa indekseihin nykyistä kattavammin.

2. Eduskunta edellyttää, että kuntien rahoituspohjaa pitää vahvistaa, jotta kunnat pystyvät tulevaisuudessa selviytymään kasvavista palveluhaasteista. Lisäksi kuntien palvelurakenteita on kehitettävä ja tehostettava. Peruspalveluiden järjestämisen tulee perustua vahvoihin peruskuntiin. Kuntatasolla resursseja on siirrettävä hallinnosta palveluihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista saatavat tulot on kokonaisuudessaan jätettävä kuntien käyttöön sosiaali- ja terveyspalveluiden parantamiseksi.

3. Liikenteen kehysmäärärahat eivät mahdollista Suomen ilmastoystävällisyyttä, kilpailukykyistä ja turvallisuutta edistävää liikennepolitiikkaa. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toi-

menpiteisiin joukkoliikenteen, perustienpidon, perusradanpidon ja kevyen liikenteen määrärahojen korottamiseksi.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää työllisyysmäärärahoja ja työllisyysperusteisia investointimäärärahoja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi, rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi sekä rakennemuutospaikkakuntien tukemiseksi. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten asemaa tulee parantaa. Ammatilliseen koulutukseen ja ammatilliseen aikuiskoulutukseen on osoitettava lisävoimavaroja. Työsuojelupiirien henkilöresurssien suunnitellusta 100 henkilötyövuoden vähentämisestä vuoteen 2015 mennessä on luovuttava, eikä työterveyslaitokseen esitettyjä henkilöstövähennyksiä tule tehdä.

5. Eduskunta edellyttää, että yliopistojen autonomia ja itsenäinen päätösvalta turvataan riittävällä valtion rahoituksella. Yliopistojen perusrahoitus on jaettava yhdenvertaisin perustein kaikille yliopistoille. Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu kehyselonteossa ja aikaisemmissa yhteyksissä tekemistään päätöksistä saattaa yliopistojen julkinen rahoitus riippuvaiseksi yksityisrahoituksesta ja mahdollistaa yliopistojen toiminnan julkisoikeudellisina laitoksina, joihin valtio voi tehdä finanssisijoituksia ilman ehtoa yksityisen rahoituksen hankkimisesta.

6. Eduskunta edellyttää, että Suomen on pidettävä kiinni kansainvälisestä sitoumuksestaan maailmanlaajuisen köyhyyden vähentämiseksi. Kehitysyhteistyömäärärahoja on nostettava tasaisen kasvun periaatteella vuosittain, jotta 0,51 prosentin tavoite bruttokansantulosta saavutetaan vuoteen 2010 men-

nessä ja 0,7 prosentin tavoite vuoteen 2015 mennessä.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävästi määrärahaa tie- ja rataverkoston kunnossapitoon niin, ettei niiden taso pääsisi laskemaan.

8. Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa verotuksen rakennetta niin, että se olisi sosiaalisesti oikeudenmukaisempi, edistäisi työllisyyttä, ohjaisi kansalaisten kulutusta terveellisempään ja ympäristöystävällisempään suuntaan sekä poistaisi ilmeiset epäoikeudenmukaisuudet eri kansalaisryhmien välisessä verotuksessa, kuten esimerkiksi aviopuolisoina elävien eläkeläisten verotuksessa verrattuna yksin elävien eläkeläisten verotukseen.

9. Eduskunta edellyttää, että hallitus pitää huolta siitä, että maahanmuuttajien kielikoulutus ja valmentava koulutus saavat lisävaroja.

10. Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa voimavaroja tulevaan sosiaaliturvauudistukseen jo lähivuosien aikana.

11. Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi valiokuntien esittämät näkemykset tuottavuusohjelman toteuttamisesta.

12. Eduskunta edellyttää, että ympäristöpolitiikan tutkimukseen, suunnitteluun ja toimeenpanoon annetaan lisävaroja.

13. Eduskunta edellyttää, että hätäkeskushenkilöstön lisäämiseksi varataan lisää rahaa.

14. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa pian lakiesityksen, jossa lapsilisät sidotaan indeksiin.

15. Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen alkoholi- ja tupakkaveron korottamisesta. Korotusten tavoitteena tulee olla selkeä vaikutus kansanterveyteen.

16. Eduskunta edellyttää, että hallitus pitää valtioneuvoston juhlapäätöksen mukaisesti huolta sotaveteraanien kuntoutuksesta niin, että jokainen kuntoutusta tarvitseva sotaveteraani sitä saa.

17. Eduskunta edellyttää, että hallitus ei alenna ohjelmakaudella kuntien harkinnanvaraisten rahoitusavustusten tasoa.

18. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti tehokkaisiin toimiin, jotta suomalaiselle metsäteollisuudelle kyetään turvaamaan riittävä raaka-aineen saanti.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 2008

Bjarne Kallis /kd

VASTALAUSE 2 /sd

*Perustelut***ARKI, ASUNTO JA TYÖLLISYYS***Nyt tarvitaan oikeudenmukaista veropolitiikkaa*

Vuosien 2009—2012 kehysten laadinta ja käsittely on tehty epävarmojen taloussuhdanteiden aikana. Maailmantalouden kasvu on hidastunut selvästi viime vuoden jälkipuolella. Eräiden keskeisten talousmaiden tilanne on heikentynyt edelleen kuluvan vuoden aikana. Suomessa kokonaistuotannon kasvu pysyi vielä viime vuonna kohtuullisen hyvällä tasolla edellisen hallituksen luoman hyvän talousperinnön seurauksena.

Suomen tilanne pohjautui viime vuonna hyvään vientikehitykseen ja kuluttajien vahvaan kulutukseen. Tilanne on muuttunut. Talouden kuva on toinen kuin vielä viime keväänä. Hallitus seuraa tilannetta sivusta. Nostimme jo viime vuonna esille nyt toteutuneen inflaation kiihtymisen sekä hallituksen passiivisen talouspolitiikan riskit.

Hallituksen esittämä valtiontalouden kehys on alimitoitettu. Kehyksessä ei varauduta riittävästi tulevaisuuteen eikä ihmisten tarpeisiin, mikä näkyy myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ja useissa erikoisvaliokuntien lausunnoissa.

Hallituksella ei ole veropoliittista linjaa. Veropoliitiikan määräävä tekijä on eri eturyhmien suppeiden etujen myötäily, mikä on räikeimmillään näkynyt yritysten ja maatilojen perintöverohuojennuksen valmistelussa. Hallitus pirstaloi veropohjaa. Ratkaisut on tehty yksittäisten edunsaajien näkökulmasta.

Veropohjan rapautumiseen vaikuttaa myös menokehysten tiukkuus. Kun menojen lisääminen eri hallinnonaloilla on vaikeaa, eri etuuksia on ryhdytty jakamaan entistä enemmän myöntämällä verohuojennuksia. Sosialidemokraattien

mielestä tulisi selvittää, minkä verran eri verovähennyksiä on lisätty sen jälkeen, kun on ryhdytty laatimaan valtiontalouden menokehyyksiä.

Sosialidemokraattien mielestä verotuksen on perustuttava oikeudenmukaisella tavalla veronmaksajien maksukykyyn ja varallisuuteen. Verotuksen tehtävänä on turvata hyvinvointivaltion rahoitus kestäväällä tavalla. Verotuksen on kannustettava aidosti työntekoon ja yrittämiseen, ja sillä on torjuttava ympäristö- ja terveyshaittoja.

Työllisyys on vahvan talousperinnön seurauksena kehittynyt suotuisasti. Kasvun hidastuminen tulee kuitenkin vaikuttamaan viiveellä työllisyyteen. Hallituksen tulisi näiden veropoliittisten näpertelyjen sijaan ryhtyä kokonais- ja kulutuskysyntää vahvistaviin toimiin, jotta työllisyyskehityksessä saavutettu myönteinen kehitys ei katkeaisi. Tässä suhteessa porvarihallituksen toimet eivät vakuuta. Metsäteollisuuden puuhuollon turvaamiseksi tehdyt veropoliittiset toimet ovat toimineet pikemminkin päinvastoin, ja ala on ajautumassa entistä suurempiin vaikeuksiin.

Hallituksen maksu- ja veropoliitiikka ovat kiihdyttäneet kuluttajahintojen nousua tämän vuoden aikana. Maaliskuussa elintarvikkeiden hinnat olivat 7,6 prosenttia, asumiskustannukset 5,7 prosenttia ja liikenne vajaat 3 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuosi sitten.

Hintojen nousu on heikentänyt erityisesti pienituloisten lapsiperheiden, pientä eläkettä, osa-aikatyön palkkaa, päivärahaa tai muuta sosiaaliturvaa saavien kuluttajien ostovoimaa. Ruoan, asumisen ja liikenteen hintojen nousu on vaikeuttanut monen kuluttajan selviytymistä arjesta. Erityisen tiukoille joutuvat lapsiperheet.

Äskettäin julkaistujen tilastojen mukaan Suomen sosiaaliturvan taso on pohjoismaisittain alhaisimmalla tasolla sekä alle EU-maiden keskitason. Muun muassa toimeentuloturva, päivärahat ja eläkkeet ovat Suomessa selvästi pienimpiä.

Hallituksen kehysesitys noudattaa tulojen osalta hyvin varovaista linjaa. Viime vuoden vastaavaan esitykseen verrattuna kehyskauden budjettitalouden tuloja on nyt korotettu kaikkiaan 8,5 miljardilla eurolla, vaikka talouskehityksessä on tänä aikana tapahtunut selvä muutos heikompaan suuntaan. Tulojen jatkuva aliarvioiminen on vakava uhka eduskunnan budjettivallan oikea-aikaisen toteutumisen kannalta.

Kuntatalouden kiristymisen uhka palveluiden tuottamiselle

Kuntatalous ajautuu kehyskaudella vaikeuksiin, mikäli hallituksen hyväksymät linjaukset sekä kehyspäätöksessä että peruspäätöksessä toteutuvat. Kuntien mahdollisuudet tuottaa peruspäätöksessä vaarantuvat.

Kuntatalous kiristyy vuosina 2009–2012 verotulojen kasvun hidastuessa ja sosiaali- ja terveyspalvelujen kysynnän kasvaessa. Kuntien menot kasvavat keskimäärin 5,1 prosenttia kehyskaudella. Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin 4,9 prosenttia vuodessa. Valtionosuuksien viime vuosien voimakas kasvu taittuu ja valtionosuuksien osuus kuntien toimintamenojen rahoituksesta alenee. Kehyskaudella peruspäätöksessä mukaiset valtionavut ovat noin 8,9 miljardia euroa. Kun palvelutarve väestön ikääntymisen vuoksi kasvaa voimakkaasti, laskee valtion rahoitusosuus näiden palveluiden tuottamisessa vajaalla kahdella prosenttiyksiköllä 26,3 prosenttiin.

Menojen nopea kasvu ja erityisesti valtionosuuksien kasvun hiipuminen ajavat kunnat vaikeuksiin kehyskauden lopulla. Erityisen vaikeassa tilanteessa ovat ne kunnat, joissa valtionosuuksien laskua ei voida kompensoida kasvavilla kuntien omilla verotuloilla. Tällaisessa tilanteessa kuntien on otettava lisää velkaa tai supistettava palveluiden tarjontaa. Tällaisia kuntia on eri puolella Suomea. Palveluiden alueellisen tarjonnan ja saatavuuden heikkeneminen lisäävät sekä alueellista että sosiaalista eriarvoisuutta.

Tulevaisuuden haasteisiin vastaaminen edellyttää kuntien rahoituspohjan vahvistamisen li-

säksi kuntien palvelurakenteiden muuttamista ja tehostamista. Palvelujen laajamittainen yksityistäminen ei ole oikea ratkaisu. Peruspäätöksessä järjestäminen tulee perustua vahvoihin peruskuntiin. Kuntatasolla resursseja on siirrettävä hallinnosta palveluihin. Kuntakoon kasvattaminen vapauttaa kuntien resursseja palvelutuotantoon ja mahdollistaa lähipalveluiden tuottamisen.

Kunnallisia sosiaali- ja terveyspalveluita kehitettävä ja rahoitusta lisättävä

Hallitusohjelman toteuttamiseen liittyen valtionosuuksia korotetaan kehyskaudella vain noin 21 miljoonalla eurolla vuosittain. Kuntien toimintaedellytyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamiseen ei riittävästi turvata, vaikka väestön ikääntyminen aiheuttaa merkittävää palvelutarpeiden kasvua. Tekemällään rahoituslinjauksella hallitus vaarantaa kansalaisten yhdenvertaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Hallituksella ei näytä olevan mitään aikeita lunastaa vaalilupauksiaan vanhustenhuollon parantamisesta: riittävää henkilöstöä vanhusten palveluihin ei saada, sillä palveluihin varattu rahoitus jää kauaksi palvelutarpeiden edellyttämistä taloudellisista panostuksista. Vanhusten hoitopalvelujen on oltava tasa-arvoisesti saatavilla koko maassa. Tarvitaan riittävät resurssit, sitovampia normeja ja vanhustenpalveluiden asiakasmaksujen selkeämpää sääntelyä.

Sotainvalidien kunnallisiin avopalveluihin oikeuttava haitta-asteraja tulee laskea 10 prosenttiin.

Vaikeavammaisen henkilökohtaisen avustajajärjestelmän toteuttamisen niille, jotka sitä välttämättä tarvitsevat, on arvioitu vaativan ainakin 210 miljoonan euron vuosittaisen lisäpanostuksen. Hallitusohjelmassa luvataan parantaa avustajajärjestelmää, mutta koko sosiaali- ja terveyspalvelusektorille varattujen valtionosuuksien hallitusohjelman mukaisten vuosittaisten korotusten ollessa 21 miljoonaa vuodessa jäädytään kauas vammaispalvelujen kehittämistarpeiden mukaisista panostuksista. Vammaisten yhdenvertaisuuden ja osallisuuden turvaamiseksi tar-

vitaan lisäresursseja myös vammaisten tulkki- ja viestintäpalveluihin.

Omaishoidon tukeen liittyvien palveluiden tasa-arvoisesta saatavuudesta tulee huolehtia. Myös työssäkäyville tulee turvata mahdollisuudet auttaa ja hoitaa iäkkäitä vanhempiaan joustavilla työaikajärjestelyillä ja kotiin tarjottavilla tukipalveluilla. Kehyskaudella tehtävät sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien lisäykset ovat täysin riittämättömiä myös omaishoidon tarpeita ajatellen: selvitysten mukaan omaishoidon tuen maksatukseen ja omaishoitajien tukipalveluiden vahvistamiseen tarvittaisiin lisämäärärahaa vuoteen 2012 mennessä yli 100 miljoonaa euroa.

Palveluihin varattu rahoitus ei ole riittävä myöskään ajatellen lapsiperheiden tarpeita, kuten päivähoitoa, neuvolapalveluja ja koulu-terveydenhuoltoa tai uuden lastensuojelulain toimeenpanoa. Lastensuojelulain toteuttaminen edellyttää, että lastensuojelun avohuoltoon lisätään 155 lastensuojelutyöntekijän virkaa sekä että kuntien lastensuojelulaitoksiin palkataan 100 ja yksityisiin lastensuojelulaitoksiin 200 uutta työntekijää. Lastensuojelutyön ja sosiaalitakuun tukemiseen tarvitaan lisärahoitusta välittömästi yhteensä 20 miljoonaa euroa. On pikaisesti ryhdyttävä toimiin henkilöstön lisäämiseksi sosiaalitoimeen sekä valvottava, että toimeentulotukilain ja lastensuojelulain mukaiset velvoitteet kunnissa täytetään.

Kuntien peruspalveluiden vahvistamista tarvitaan myös maahanmuuttajien kotoutumisen onnistumiseksi ja työhön tai koulutukseen pääsyn sekä suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisen mahdollistamiseksi.

Erikoissairaanhoidon mukaisen tutkimustoiminnan rahoitusta aiotaan karsia yhdeksällä miljoonalla eurolla, vaikka tutkimustoiminnan tulos ja volyymi ovat lisääntyneet huomattavasti. Valtion tulee turvata tutkimuksen julkinen rahoitus mm. puolueettoman tutkimustoiminnan turvaamiseksi. Myös vaikka erikoissairaanhoidon mukaista korvausta kuntayhtymille lääkärin ja hammaslääkärin perus- ja erikoistumiskoulutuksesta lisätään, ovat koulutusmäärärahat edelleen riittämättömiä kustannustaso hu-

mioon ottaen. Näistä syistä on sekä tutkimuksen että koulutuksen määrärahoja korotettava.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja ei tule korottaa

Asiakasmaksujen korottaminen ilman, että samalla tarkistetaan asiakkaiden maksukykyyn vaikuttavia tekijöitä, ei ole oikeudenmukainen ratkaisu eikä miltään osin toteuta sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonalan tavoitteita. Asiakasmaksujen korotuksella vaarannetaan paljon palveluita tarvitsevien oikeus saada heille joka-päiväisessä elämässä ja osallistumisessa tärkeitä palveluita.

Emme hyväksy asiakasmaksujen korotuksia myöskään siksi, että hallitus ei jätä korotuksista saatavaa lisätuloa kuntiin, joissa korotuksista saatavia tuloja voitaisiin käyttää sosiaali- ja terveyspalvelujen parantamiseen.

Lapsiperheiden elinkustannusten noustessa merkittävästi perheiden kuluja ei tule tietoisesti lisätä. Kuitenkin terveystulospalveluista perittäviä maksuja korotetaan, ja päivähoitoon maksut nousevat jo alle keskitulon ansaitsevalle kahden vanhemman ja kahden lapsen perheellä noin 700 eurolla vuodessa. Tätä emme hyväksy.

Vaikka kehyspäätökseen sisältyy joidenkin perhe-etuuksien korotuksia, kuten lasten koti-hoidon tuen nosto ja osittaisen hoitorahan korotus, yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksukorotusten kanssa sekä lapsiperheiden muidenkin kustannusten kasvaessa jäävät nämäkin korotukset käytännössä saamatta. Lisäksi kehyspäätöksen mukainen lapsilisien korotus kolmannelta lapsesta alkaen vuonna 2009 jättää lähes 80 prosenttia perheistä korotuksen ulkopuolelle.

Pienituloisimpien toimeentuloa ei paranneta ilman lisärahaa

Hallituksen käynnistämän sosiaaliturvauudistuksen toteuttaminen oikeudenmukaisella tavalla lisää myös menoja. Hallitus ei ole kuitenkaan varannut uudistukseen rahaa. Uudistusta ei tule toteuttaa siirtämällä rahaa yhdeltä edunsaajaryhmältä toiselle. Kaikkein köyhimpien toimeentuloa tulee olla varaa parantaa. Esimerkik-

si työmarkkinatuen tasoa tulee nostaa toimeentulotukiriippuvuuden vähentämiseksi. Pientä eläkettä saavien toimeentuloa on parannettava.

Kohoavat sähkö- ja polttoainelaskut, terveydenhoidon asiakasmaksujen korotukset sekä ruoan hinnan nousu vaikeuttavat pienituloisten taloudellista tilannetta. Kunnallisverotuksessa käytettävän perusvähennyksen kasvattaminen lisäisi vähennykseen oikeutettujen määrää. Ratkaisu keventäisi pieniä tuloja saavien verotusta ja on sosiaalisesti oikeudenmukainen. Vähennyksen enimmäismäärää ei ole nostettu moneen vuoteen, ja tästäkin syystä on perusteltua, että perusvähennykseen tehdään tuntuva korotus, jotta vähennyksen reaalista arvoa voidaan korottaa. Eläkkeiden indeksitarkistukset pitäisi tehdä kaksi kertaa vuodessa, jotta eläkkeiden ostovoiman kehitys voitaisiin turvata paremmin.

Hallituksen kaavamainen tuottavuusohjelman toteutus johtaa vain henkilöstön vähentämiseen

Hallituksen tekemän päätöksen mukaan valtion tuottavuusohjelman tavoitteita kiristettiin niin, että aiemmin tehtyjen päätösten lisäksi vuosina 2012–2015 henkilöstön vähennystarvetta kasvatettiin 4 800 henkilötyövuodella.

Valtiontalouden tarkastusvirasto suhtautuu hankkeeseen varauksellisesti ja toteaa, että ohjelma on pikemminkin henkilöstön vähentämistä ja leikkausohjelma eikä sillä pyritä tosiasiaa tuotanto- tai palveluprosessien todelliseen tuottavuuden parantamiseen. Lisäksi tuottavuusohjelman tavoitteena on vähentää valtiontalouden menoja.

Valtion tuottavuusohjelman toteuttaminen on hallinnon uudistusten osalta edennyt poukkoillen. Tuottavuusohjelman toteuttamista tulee arvioida uudelleen henkilöstönäkökohdat paremmin huomioiden. Tuottavuutta ei tavoiteta puhtailla vähennyksillä ja leikkauksilla. Henkilöstön paikoitellen äkillinen ja mittava vähentäminen heijastuu kielteisesti työyhteisön työssä jaksamiseen ja pahimmillaan palveluiden laatuun. Sosialidemokraatit eivät sinällään vastusta julkisen hallinnon tuottavuuden kasvuun tähtääviä toimia. Henkilöstön oikean mitoituksen tulisi-

kin tapahtua aikaisempaa suunnitelmallisemmin ja henkilöstöä kuunnellen, eikä vain numeerisia vähennystavoitteita toteuttaen.

Sosialidemokraatit pitävät tuottavuusohjelmaa tarkastusviraston tapaan merkittävänä riskinä, koska ohjelman läpivienti vaatisi laaja-alaista ja pitkäjännitteistä muutosjohtamista. Ohjelmaa on toteutettu kuitenkin hyvin kaavamaisesti ja henkilöstöleikkaukset on tehty sellaisiinkin toimintoihin, joihin olisi hyvät perusteet lisätä voimavaroja.

Työterveyslaitoksen osalta vastustamme esitettyjä henkilöstövähennyksiä ottaen huomioon laitoksen tehtävät ja siellä tehtävä tutkimustoiminta sekä työelämän kehittämiseen tähtäävät hankkeet.

Työsuojelupiirien henkilöresursseja vähennetään vuoteen 2015 mennessä 100 henkilötyövuodella. Toteuttaessaan näin mittavat työsuojelupiirien henkilöstövähennykset hallitus toimii vastoin eduskunnan tahtoa. Työsuojelupiireiltä viedään voimavarat työsuojeluun kuuluvien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen. Työolojen ja työturvallisuuden valvonta vaikeutuu merkittävästi.

Hallituksen kehyslinjaukset yliopistojen kohdalla ovat huolestuttavat. Kehyspäätös ei turvaa yliopistojen perusrahoituksen kasvua edes kustannustason mukaisesti. Lisäksi valtion tuottavuusohjelmaa sovelletaan yliopistoihin tällä vaalikaudella 1 000 henkilövuoden verran. Se vähentää yliopistojen toimintamenoja noin 11 miljoonaa euroa vuodessa. Toteutuessaan tuottavuusohjelma vaarantaa yliopistojen tutkimukselle ja opetukselle asetetut tavoitteet.

Hätäkeskuslaitosten toiminnan parantamiseen ei panosteta riittävästi. Hätäkeskuslaitoksen hallinnolliset resurssit ovat jo valmiiksi hälyttävän ohuet, eikä määrärahalisäys kohenna tilannetta oleellisesti. Oireilevan työilmapiirin parantaminen ja palvelujen kehittäminen vaativat toteutuakseen laitoksen rakenteellisen rajoitusvajeen poistamista.

Sosialidemokraatit esittävät huolensa myös poliisien työllistymisestä ja paikallispoliisien määrärahojen turvaamisesta. Rajavartiolaitos ei kykene huolehtimaan annetuilla toimintameno-

kehyksillä tehokasta ja reagoitukykyistä rajavalvontaa Rajavartiolaitoksen strategian mukaisesti.

Työvoimapalveluilta vaaditaan enemmän — resursseja ei tule supistaa

Hallitus vähentää voimavaroja työvoimapolitiikan määrärahoista kehyskaudella 20 miljoonaa euroa vuodessa. Tuottavuusohjelman edellyttämät henkilöstövähennykset ja tämän rinnalla toteutettavat muut resurssivähennykset aiheuttavat kohtuuttomia ongelmia työvoimatoimistojen arjessa. Työvoimatoimistojen tehtävät ovat laajentuneet: resursseja sitovat esimerkiksi paikalliset laajemmat irtisanomis- tai lomautustilanteet, yhteishankintakoulutuksen lisääminen, lisääntyneet ohjaus- ja neuvontatarpeet ja esimerkiksi maahanmuuttaja-asiakkaiden ohjaus tai vajaakuntoisten henkilöiden pitkäjänteinen henkilökohtainen ohjaus ja tiivis yhteistyö sosiaalitoimen ja työvoimaviranomaisten kesken. Mikäli kehyspäätökset mitoitetaan siten, että työvoimatoimistojen määrärahoja ja resursseja supistetaan vain työttömien asiakasmäärien vähenemän pohjalta, on mahdotonta edellyttää toimistoilta nykyisestä, saati laajenevasta palveluvalikoimasta suoriutumista. Jos lisäksi todella halutaan myös vajaakuntoiset ja vaikeasti työllistyvät ihmiset mukaan työelämään, ei työvoimahallinnossa voida keskittyä palvelemaan vain ammattitaitoista ydintyövoimaa.

Viime vaalikaudella toteutettu työmarkkinatukiuudistus on tuottanut myönteisiä tuloksia vähentämällä pitkäaikaista- ja nuorisotyöttömyyttä. Olennainen rooli on ollut vaikeasti työllistyville moniammatillista apua tarjoavilla työvoiman palvelukeskuksilla. Myös työvoiman palvelukeskusten toiminta on turvattava.

Työllisyysperusteiset investointiavustukset pienenevät asteittain kehyskaudella 2009—2012. Työllisyysperusteisiin investointimenoihin siirretään aktiivisen työvoimapolitiikan momentilta kehyskaudella viisi miljoonaa euroa rakennemuutospaikkakuntien avustamiseen. Työvoimapolitiikan määrärahojen supistaminen ei ole hyväksyttävää, ja investointimäärärahojen taso on siirrosta huolimatta riittämätön:

investointimäärärahat ovat aiemmin olleet huomattava apu rakennemuutosten hallinnassa ja vaikeimmilla työttömyysalueilla. Investointirahoilla on rahoitettu tärkeitä infrastruktuurihankkeita, jotka ovat luoneet edellytyksiä elinkeinotoiminnan kehittämiselle ja yritysten sijoittumiselle. Vaadimme, että työllisyysperusteisten investointimäärärahojen taso palautetaan viime vaalikaudella vakiintuneelle tasolle, 30 miljoonaan euroon.

Nuorten matalapalkkatuen määrärahoista 15 miljoonaa euroa on siirretty opetusministeriön hallinnonalalle tukemaan työvoiman kysynnän ja tarpeen kohtaantoon liittyvien ongelmien ratkaisua. On tärkeää, että lisäresursseja suunnataan erityisesti opintojen ohjaukseen.

Työttömien yhdistykset tekevät tärkeää ja myös yhteiskunnalle kannattavaa työtä. Kolmannen sektorin toimijoiden merkitys erityisesti kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien työttömien työllistämässä on suuri. Parhaimmillaan työttömien yhdistyksillä on myös erittäin suuri merkitys työttömien sosiaalisen turverkon ylläpitäjinä ja henkisen hyvinvoinnin edistäjinä. Projektitukea vaille jääneiden pienten työttömien yhdistysten toimintaedellytykset on siten turvattava.

Merkittävä osa työttömistä joutuu hakemaan toimeentulotukea työmarkkinatuen riittämättömyyden vuoksi. Tämä on suuri epäkohta. Työllistämisen tukemiseksi kannatamme myös työmarkkinatuen ylläpitokorvauksen korottamista mitä pikimmin. Ylläpitokorvauksen korotuksen tulee koskea myös työttömyyspäivärahan ja toimeentulotuen saajia, jotka jo tällä hetkelläkin saavat ylläpitokorvausta. Lisäksi vain yhden euron suuruinen korotus on riittämätön ja tulee tehdä tasoltaan korkeampana jo ennen vuotta 2010.

Kehitysyhteistyömäärärahat nostettava kansainvälisten sitoumusten tasolle

Pääministeri Matti Vanhanen korosti YK:ssa 1.4.2008 pitämässään puheessa yhteisten sitoumusten tärkeyttä vuosittain asetettujen saavuttamisessa. Vanhanen totesi, että "maani on saavuttamassa 0,7 prosentin tavoitteen vuonna 2015, mutta se on haasteellinen tehtävä".

Vielä lokakuussa 2005 kokoomuksen puheenjohtaja Jyrki Katainen totesi sitoutuvansa tavoitteeseen kehitysyhteistyömäärärahojen tason nostamisesta YK:n suosittamaan 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta vuoteen 2010 mennessä. Katainen on myös todennut, että Suomi ei saa olla ulkopolitiikan vapaamatkustaja.

Vanhasen puhe YK:ssa ja Kataisen lupaus ennen vaaleja ovat täydellisessä ristiriidassa hallituksen toimien kanssa. Ohjelmassaan hallitus siirsi vielä Vanhasen ykköshallituksen ohjelmaan sisältynyttä 0,7 prosentin kehitysyhteistyötavoitetta vuodesta 2010 epämääräiseen aikaan.

Sosialidemokraatit kiinnittivät huomiota jo hallituksen kehyslonteossa vuosille 2008—2011 siihen, että hallitus jää heti jälkeen asettamistaan aputavoitteista. Talouskasvun vuoksi kehitysavun osuus kansantaloudesta ei nouse tasaisesti kohti EU:ssa sovittua 0,51 prosentin minimitasoa vuoteen 2010 mennessä. Näin Suomi vaarantaa EU:n asettamat tavoitteet eikä täytä muille unionin jäsenmaille antamia lupauksia. Kehitysyhteistyömäärärahoja koskevien tavoitteiden saavuttaminen on myös todennäköinen kriteeri, jonka valossa YK:n jäsenmaat arvioivat Suomen turvallisuusneuvostoehdokkuutta kaudelle 2013—2014.

Hallituksen kehyspääöstä kehitysyhteistyömäärärahoista ovat kritisoineet myös ministeri Paavo Väyrynen sekä hallituspuolueiden vihreän liiton ja rkp:n edustajat eduskunnassa pitämissään ryhmäpuheissa.

Kehitysyhteistyömäärärahoja on nostettava tasaisen kasvun periaatteella vuosittain, jotta 0,51 prosentin tavoite bruttokansantulosta saavutetaan vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 prosentin tavoite 2015 mennessä.

Koulutuksella uskoa tulevaisuuteen

Tasa-arvoinen perusopetus koko Suomessa edellyttää ammattitaitoisia opettajia niin kouluissa kuin varhaiskasvatuksessa, riittävää erityis- ja tukiovetusta sekä oppilashuoltoa. Kuntien saamat opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet on oltava palvelutarpeita ja kustannuskehitystä vastaavalla tasolla.

Parantaessaan ammatillisen koulutuksen tarjontaa sekä oppisopimuskoulutusta hallitus on tullut sosialidemokraattien linjoille, mutta ei riittävästi. Ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneen työvoiman tarve ja ammatillisen koulutuksen suosio on kasvanut. Opiskelupaikkoja tulee lisätä. Myös maahanmuuttajien tarpeet ammatillisessa koulutuksessa on huomioitava.

Tulevaisuudessakin on turvattava alueellisesti tasa-arvoinen, julkinen korkeakoululaitos koko maassa. Se edellyttää, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitus on turvattu.

Hallituksen panostukset yliopistojen perusrahoitukseen ovat riittämättömät. Kansainvälinen kilpailu edellyttää myös yliopistolaitoksen uudistamista. Kaikkien yliopistojen pitää erikoistumisen kautta tehdä kansainvälistä huippututkimusta. Yliopistojen perusrahoitusta on lisättävä kaikkien yliopistojen osalta tiede- ja teknologianeuvoston esityksen mukaisesti eli 200 miljoonalla eurolla vaalikauden aikana.

Suomalainen yliopistojärjestelmä toimii sivistisyliopistoihanteen pohjalta. Yliopistojen tutkimus on riippumatonta ja toiminta on rahoitettu pääosin julkisista varoista. Tärkeä lähtökohta on yliopistojen ja eri tieteenalojen välinen tasa-arvo. Maan yliopistoja on kohdeltu samojen periaatteiden mukaisesti. Hallitus aikoo nyt uudistustyössään luopua näistä periaatteista.

Hallituksen kehyspääös yksityisen ja julkisen rahan sitomisesta yhteen merkitsee käytännössä, että yliopistojen toimintaedellytykset tehdään riippuvaisiksi yksityisestä pääomasta. Tämä vaarantaa yliopistoissa tehtävän tutkimuksen riippumattomuuden. Hallituksen linja eri-arvoistaa myös eri puolilla maata toimivia yliopistoja ja näin maan eri osien kehitystä. Yksityistä rahoitusta ei saada kaikkiin yliopistoihin. Kaikilla tieteenaloilla ei myöskään ole yritystaloudellista mielenkiintoa. Alueellisesti kattava yliopistoverkosto on vaarantumassa.

Työelämän muutosten ennakointi tapahtuu parhaiten pitämällä huolta myös työssä olevien kouluttamisesta. Työmarkkinoilla jo pidempään olleet tarvitsevat täydennys- ja uudelleen koulutusta. Noste-ohjelma lakkautettiin, mutta sen kohderyhmä ei ole kadonnut. Hallitus jättää

vähän koulutetut tai vanhentuneen tutkinnon varassa olevat ihmiset vaille uskoa paremmasta tulevaisuudesta.

Aikuiskoulutuksen tärkeys korostuu muuttuvilla työmarkkinoilla. Viimeisten kolmen vuoden ajan työmarkkinoille on tullut vähemmän väkeä kuin sieltä on poistunut. Eri ammateissa vaaditaan yhä monipuolisempia osaajia ja jatkuvaa uudelleen kouluttautumista. Kaikki eri väestöryhmien lahjakkuusresurssit tulee saada käyttöön ja koko työikäisen väestön osaamistasoa tulee nostaa.

Vapaalla sivistystyöllä on keskeinen rooli demokratian tukena ja aktiivisen kansalaisen kannustajana. Se lisää satojen tuhansien suomalaisten henkistä pääomaa ja ylläpitää yhteisöllistä toimintaa.

Liikunta- ja kulttuuritoimessa on päähuomion oltava jakosuhtelain mukaisten edunsaajien rahoituksen ja toiminnan turvaamisessa. Kunnallisten liikuntapaikkojen tulisi olla maksuttomia lasten ja nuorten osalta. Kulttuuritarjontaa niin ammatillisesti johdetuissa kuin harrastajateattereissakin on tuettava. Koulujen taideopetukseen on resursoitava.

Tulevaisuudessa on varauduttava taiteilijaeläkkeiden hakijoiden määrän rajuun kasvuun. Taiteilijoiden tekijänoikeuskorvaukset on saatava samanarvoisiksi muiden tulojen kanssa.

Julkinen, laadukas ja maksuton kirjastolaitos on taannut jokaiselle suomalaiselle mahdollisuudet sivistää itseään ja osallistua tietoyhteiskunnan toimintaan sen täysivaltaisena jäsenenä. Eriyksen tärkeää on pitää kiinni periaatteesta, jossa eri kuntien alueella asuvat ihmiset ovat tasa-arvoisessa asemassa kirjastopalveluiden suhteen. Uusien kirjastojen rakentamiseen tai vanhojen kirjastorakennusten korjaamiseen pitää varata riittävästi varoja.

Kehyspäättös vastaa heikosti ilmastonmuutoksen vaatimuksiin

Sosialidemokraatit edellyttävät liikenteen pitkäjänteistä, ennustettavaa, luotettavaa ja ympäristöystävällistä investointipolitiikkaa. Epävarmuus vaikuttaa kielteisesti joka taholle ja käy kalliiksi kaikille. Pitkäjänteisyyden perusehto

on uskottavuus ja määrärahojen riittävyys, siten kuin eduskunta on jo edellisellä vaalikaudella hallitukselta edellyttänyt. Investoinnit tulisi myös irrottaa käyttömenoista ja käsitellä kehysbudjetoinnin ulkopuolisena eränä.

Hallituksen kehyspäättös vuosille 2009—2012 vastaa heikosti ilmastonmuutoksen liikennepoliitikalle asettamiin vaatimuksiin. Muun muassa joukkoliikenteen toimenpiteissä jäädään lähtökuoppiin.

Kehyspäättös reagoi huonosti myös perustienpitoon, perusradanpitoon sekä liikenneturvallisuuden parantamistarpeisiin. Kevyen liikenteen osalta jätetään huomiotta määrärahojen korotustarpeet.

Hallituksen aikaistamislainamenettelyllä siirretään valtion menoja kuntien maksettavaksi aikana, jolloin valtiolla on rahaa, mutta kuntatalous on pinteessä. Pahinta on, että menettelytapa asettaa kunnat todella eriarvoiseen asemaan.

Raideliikenteen suurin ongelma koskee perusradanpitoa. Siinä joudutaan nyt keskittymään koko rataverkon pitämiseen liikennöitävässä kunnossa, ja palvelutasoa parantavat hankkeet jäävät toteutumatta. Rataverkon yksittäiset kehittämisinvestoinnit eivät riitä, kun samaan aikaan laiminlyödään muun rataverkon palvelutason kehittäminen. Ratojen peruskorjaustason laiminlyönti on todettu jopa eräksi suurimmista riskeistä VR:n sisäisissä riskianalyseissa. Tämä tarkoittaa ongelmia liikenteen täsmällisyydessä ja liikenneajoitusten määrän kasvua. Heikkokuntoinen rataverkko sisältää myös turvallisuusriskejä, joihin kuuluu myös tasoylikäytävien suuri määrä. Liikenne- ja viestintävaliokunnan kehyslausunnon mukaan rataverkon ylläpitäminen tehokkaana ja kilpailukykyisenä liikenneväylänä hallituksen liikennepoliittisen selonteon tavoitteiden mukaisesti edellyttää 80 miljoonan euron vuosittaista lisäystä kehykseen.

Viime vuosina tiestön kunnossapidon kustannukset ovat kasvaneet noin 25—30 miljoonaa euroa vuodessa, ja asiantuntijoiden mukaan vuotuisia perustienpidon määrärahoja tarvittaisiin lisää vähintään 50 miljoonaa euroa. Kehys-

päätökseen sisältyvä perustienpidon rahoituksen kasvu ei kata edes kustannusten nousua.

Alemman tieverkon kunto heikkenee ja vaurioiden määrä lisääntyy edelleen. Tienpitoon suunnattua lisäystä kohdennetaan suurelta osin sinänsä tärkeään metsäteollisuuden puuhuollon turvaamiseen alemmalla tieverkolla. Se merkitsee kuitenkin sitä, että lisärahoituksen kohdentuessa pääosin alempiasteiseen soratiestöön tienpidon ongelmaksi muodostuu koko muun tieverkon ja siltojen kunnan turvaaminen.

Merenkulun turvaaminen on Suomelle elintärkeää, noin 80 prosenttia ulkomaankaupan kuljetuksista kulkee meriteitse. Merenkululaitoksen toimintamenojen ja vesiväylänpidon rahoitus ei riitä merenkulun väyliin, turvalaitteisiin ja liikenteenohjauksen laitteistoihin, eikä järjestelmiin liittyviä kunnostus- ja korvausinvestointeja ja toiminnan kehittämishankkeita hallituksen kehyspäätöksellä pystytä toteuttamaan. Liikenne- ja viestintävaliokunta onkin lausunnossaan todennut, että Merenkululaitoksen esittämä meriliikenteen palvelutason ja turvallisuuden teemapaketti pitää toteuttaa.

Suomen on panostettava yhä enemmän kansallisen kilpailukyvyyn strategian luomiseen. Siinä työssä korostuu erityisesti toimiva liikennepolitiikka.

Kiinnitämme huomiota myös siihen, että runsas vuosi sitten kokoomus vaati budjettivastalauseessaan väylähankkeiden suunniteltua nopeampaa toteuttamista, nyt on mieli muuttunut. Keskusta ja rkp ovat pyörtäneet aikaisemmat päätöksensä hankkeiden aikataulusta. Jo viime vaalikaudella hyväksytyjä hankkeita on lykätty vuosilla ja uusien väylien osalta rahoitusvastuuta ollaan sysäämässä kuntien kontolle. Hallitus sysää suurimman osan kaikista kehittämishankkeiden kustannuksista seuraavien eduskuntavaalien jälkeiseen aikaan.

Oikeudenmukaisempaa oikeuspolitiikkaa

Merkittävin uhka kansalaisten turvallisuudelle on syrjäytyminen, jonka ehkäiseminen on paras oikeuspolitiikka. Työttömyys ja hallituksen veropolitiikka lisäävät osaltaan tuloeroja, köyhyyttä ja syrjäytymistä. Henkeen ja terveyteen

kohdistuvat rikokset ovat lisääntyneet voimakkaasti viime vuosien aikana. Sosialidemokraatit peräänkuuluttavat hallitukselta painopisteen siirtämistä työllisyyden tukemiseen ja sosiaaliturvaan sekä maahanmuuttajien parempaan kotouttamiseen. Rikollisuuden ennaltaehkäisyn kannalta on olennaista huolehtia poliisin toimintamahdollisuuksista ja riittävästä oikeuspoliittisen tutkimuksen määrärahoista. Sosialidemokraatit ovat toistuvasti esittäneet oikeuspoliittisen tutkimuksen määrärahoihin lisäyksiä. Oikeusministeriön kehys ei kuitenkaan sisällä määrärahalisäyksiä oikeuspoliittisen tutkimuksen vahvistamiseen.

Oikeusministeriön hallinnonalalla on tuomioistuinorganisaatiota pyritty tehostamaan supistamalla käräjäoikeusverkostoa. Tuomioistuinlaitoksen määrärahatilanne on viime vuosina jatkuvasti kiristynyt, vaikka henkilöstöä on vähennetty jopa tuottavuusohjelman tavoitteita nopeammin. Oikeusministeriön oman arvion mukaan kireä määrärahatilanne edellyttää lisää henkilöstövähennyksiä, jotka jouduttaisiin kohdentamaan huomattavalta osin hallintotuomioistuimiin. Sosialidemokraatit eivät hyväksy, että lastensuojelulain muutoksesta johtuviin lisätehtäviin sijoitetut voimavarat leikattaisiin pois hallintotuomioistuimista. Lastensuojeluasioiden käsittelyn ruuhkautumista kireän kehyspolitiikan seurauksena ei saa päästää tapahtumaan.

Ilmastomuutos ja ihmisten elinympäristön suojelu

Socialidemokraatit pitävät ympäristöministeriön kehystä riittämättömänä ilmastomuutoksen haasteisiin nähden. Vuosi vuodelta vähenevillä määrärahoilla on mahdotonta turvata ympäristöministeriön hallinnonalalle riittävät tutkimus- ja kehitysvoimavarat, joita ympäristöpolitiikan suunnittelu, toimeenpano ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus edellyttävät. Ympäristöministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis- ja suunnittelurahoituksesta on kahdessa vuodessa leikattu pois lähes puolet vuoden 2006 tasosta. Esimerkiksi Merentutkimuslaitoksen silpomisen yhteydessä esitetty väite merentutkimuksen tehostumisesta ajamalla kansainvälinen

tutkimuksen huippuyksikkö alas ei ole vakuuttava.

Itämeren suojeluun varattavat määrärahat ovat niin ikään liian alhaiset. Itämeren järkyttävä tila ei voi kohentua riittävän nopeasti, kun ympäristötöiden ja haja-asutusalueiden vesien-suojelun edistämiseen osoitetut rahat jäävät ki-reiden kehysten rajaamalle noin 11 miljoonan euron vuositasolle. Pilaantuneet maa-alueet ja pohjavesien laadun turvaaminen edellyttäisivät huomattavasti suurempaa panostusta. Kuten ympäristövaliokunta yksimielisessä lausunnossaan valtiontalouden kehyksistä totesi, sekä Itämeren että sisävesien suojelutavoitteiden saavuttamiseksi on kokonaisuutena välttämätöntä, että ympäristötyömäärärahaan ja haja-asutusalueiden vesien-suojelun edistämisen määrärahoihin tehdään tasokorotus.

Aluehallinnon uudistamishanke uhkaa vakavasti heikentää ympäristöhallinnon laatua. Aluehallinnosta aiotaan karsia yhteensä 625 henkilötyövuotta, joista kolmannes on tarkoitus riipä ympäristöhallinnosta. Ympäristökeskuksilla on jo nykyisillä voimavaroilla vaikeuksia toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi esimerkiksi vesienhoidon suunnittelussa. Ympäristöhallintoa ei saa uhrata sokeasti talouden alttarille vähentämällä hallinnon ympäristönsuojelun voimavaroja.

Asumisen hintaa laskettava

Kansalaisten oikeus asumiseen on turvattava. On yhdenvertaisuuden kannalta kestävämpiä, että monilla tavallisilla palkansaajilla ei enää tänä päivänä ole varaa hankkia kasvavista kaupunkikeskuksista asuntoa. Myös kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista on huutava pula. Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon herättämiseksi henkiin tarvitaan korkotuen ehtoihin selkeitä parannuksia niin, että asumisen hintaa saadaan laskettua. Nurmijärveläistymiskehitys on myös ilmastomuutoksen torjunnan ja sitä edellyttävän tiiviin yhdyskuntarakentamisen kannalta huolestuttavaa. Samalla eriytyvä asuminen aiheuttaa ongelmia työelämän kohtaan-toon.

Sosialidemokraatit ovat peräänkuuluttaneet valtion asuntotuotannon korkotuen ehtojen parantamista sosiaalisesti oikeudenmukaisemman asuntotilanteen elvyttämiseksi. Myös asumis-tukea on nostettava ja järjestelmää tehtävä sel-keämmäksi niin, että asumistuesta muodostuisi jälleen perhepoliittinen tukijärjestelmä, joka las-kisi pienituloisten perheiden asumismenoja. Myös etävanhemmat on huomioitava tulevaisuu-dessa paremmin niin, että etävanhempien asu-mistuessa lasketaan mukaan elatusvelvollisen lapset.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

1. Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korottamisesta ja niiden sitomisesta indekseihin luovutaan tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveyspalvelujen ja lääkeli-kustannusten maksukattoa koskevia päätöksiä ei ole tehty. Pienituloisten ja paljon sairastavien henkilöiden mahdollisuus hakeutua asianmukaiseen hoi-toon on turvattava. Mikäli maksut seuraavat kustannuskehitystä, tulee myös tulonsiirrot ja sosiaaliturvaetuudet si-toa indekseihin nykyistä kattavammin.

2. Eduskunta edellyttää, että kuntien ra-hoituspohjaa pitää vahvistaa, jotta kun-nat pystyvät tulevaisuudessa selviyty-mään kasvavista palveluhaasteista. Li-säksi kuntien palvelurakenteita on kehi-tettävä ja tehostettava. Peruspalvelui-den järjestämisen tulee perustua vah-voihin peruskuntiin. Kuntatasolla re-sursseja on siirrettävä hallinnosta pal-veluihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista saatavat tulot on ko-konaisuudessaan jätettävä kuntien käyt-töön sosiaali- ja terveyspalveluiden pa-rantamiseksi.

3. Liikenteen kehysmäärärahat eivät mahdollista Suomen ilmastoystävällisistä, kilpailukykyistä ja turvallisuutta edistävää liikennepolitiikkaa. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin joukkoliikenteen, perustienpidon, perusradanpidon ja kevyen liikenteen määrärahojen korottamiseksi.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää työllisyysmäärärahoja ja työllisyysperusteisia investointimäärärahoja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi, rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi sekä rakennemuutospaikkakuntien tukemiseksi. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten asemaa tulee parantaa. Ammatilliseen koulutukseen ja ammatilliseen aikuiskoulutukseen on osoitettava lisävoimavaroja. Työsuojelupiirien henkilöresurssien suunnitellusta 100 henkilötyövuoden vähentämisestä vuoteen 2015 mennessä on luovuttava, eikä työterveyslaitokseen esitettyjä henkilöstövähennyksiä tule tehdä.

5. Eduskunta edellyttää, että yliopistojen autonomia ja itsenäinen päätösvalta turvataan riittävällä valtion rahoituksella. Yliopistojen perusrahoitus on jaettava yhdenvertaisin perustein kaikille yliopistoille. Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu kehyselonteossa ja aikaisemmissa yhteyksissä tekemistään päätöksistä saattaa yliopistojen julkinen rahoitus riippuvaiseksi yksityisrahoituksesta ja mahdollistaa yliopistojen toiminnan julkisoikeudellisina laitoksina, joihin valtio voi tehdä finanssisijoituksia ilman ehtoa yksityisen rahoituksen hankkimisesta.

6. Eduskunta edellyttää, että Suomen on pidettävä kiinni kansainvälisestä sitoumuksesta maailmanlaajuisen köyhyy-

den vähentämiseksi. Kehitysyhteistyömäärärahoja on nostettava tasaisen kasvun periaatteella vuosittain, jotta 0,51 prosentin tavoite bruttokansantulosta saavutetaan vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 prosentin tavoite vuoteen 2015 mennessä.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa veropoliittista linjaansa oikeudenmukaisempaan suuntaan niin, että verotus perustuu veronmaksukykyyn ja varallisuuteen sekä veropohja pidetään laajana ja tiiviinä. Veropoliitikalla ei pidä luoda varakkaiden ja hyväosaisten verovapaata luokkaa. Veropoliitikalla pitää edistää oikeudenmukaista tulonjakoa ja tukea työllisyyttä sekä torjua ympäristö- ja terveyshaittoja.

8. Eduskunta edellyttää, että toimeentuloerojen kaventamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehdään kohdennettuja parannuksia lapsiperheiden, eläkeläisten, työttömien ja opiskelijoiden sosiaaliturvaan. Kunnallisverotuksessa käytettävän perusvähennyksen määrää korotetaan.

9. Eduskunta edellyttää, että erityisesti köyhimpien lapsiperheiden toimeentuloa parannetaan korottamalla elatus-tukea ja lapsen perusosan tasoa toimeentulotuessa sekä parantamalla asumistukien tasoa ja selkeyttämällä asumistukijärjestelmää. Kaikkien lapsiperheiden tukemiseksi korotetaan ensimmäisestä lapsesta maksettavaa lapsilisää.

10. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta erityisesti lasten ja nuorten sekä vanhusten ja vammaisten julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen parantamiseksi, kansalaisten tasa-vertaisuuden vahvistamiseksi omaishoidossa ja henkilökunnan riittävyyden

varmistamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Vanhusten hoito- ja hoivapalvelujen on oltava tasa-arvoisesti saatavilla koko maassa. Riittävien henkilöstöresurssien lisäksi tarvitaan sitovampia laatunormeja ja selkeämpää sääntelyä vanhustenpalveluiden asiakasmaksuihin.

11. Sosialidemokraatit pitävät ympäristöministeriön määrärahoja riittämättöminä. Vuosi vuodelta vähenevillä määrärahoilla on mahdotonta turvata ympäristöministeriön hallinnonalalle riittävät tutkimus- ja kehitysvoimavarat,

joita ympäristöpolitiikan suunnittelu, toimeenpano ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus edellyttävät. Tutkimusmäärärahat ovat lähes puolittuneet kahdessa vuodessa. Eduskunta edellyttää, että Itämeren ja sisävesien suojelutavoitteiden saavuttamiseksi ympäristötyömäärärahaan ja haja-asutusalueiden vesiensuojelun edistämisen määrärahoihin tehdään tasokorotukset.

12. Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa valtion asuntotuotannon korkotuen ehtoja, jotta kansalaisten oikeus asumiseen turvataan.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 2008

Kari Rajamäki /sd
Heli Paasio /sd
Matti Saarinen /sd
Lauri Kähkönen /sd
Tuula Väättäinen /sd

Reijo Laitinen /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Pia Viitanen /sd
Jutta Urpilainen /sd

VASTALAUSE 3 /vas

Perustelut

Vasemmistoliitto pitää tärkeänä oikeudenmukaisuuden lisäämistä, kun taas hillitsemätön markkinoiden toiminta on omiaan kasvattamaan tulo- ja varallisuuseroja. Vanhasen I ja II hallituksen aikana tuloerot, terveyserot ja lasten hyvinvointierot ovat kasvaneet tietoisien arvovalintojen ja epäoikeudenmukaisten veropäätösten seurauksena.

Vanhasen I hallitus antoi tulo- ja varallisuuserojen vapaasti kasvaa eikä välittänyt puuttua lapsiperheiden suoranaiseen köyhyyteenkään. Vanhasen hallitus poisti suurten omaisuuksien haltijoilta varallisuusveron.

Vanhasen II hallitus jatkaa edeltäjänsä linjalta. Vanhasen toinen hallitus esittää nyt maatala- ja muun yritysveron vapauttamista perintöverosta. Sen jälkeen perintöveroa maksaa enää vain tavallinen suomalainen. Vapautettu verosta on uusi perintöverorässi.

Lesken pitää maksaa eläkkeestään veroa puolisoiltaan perimästään asunnonpuolikkaasta. Hallituksen mielestä lesken pitää maksaa veroa siitä, että saa jatkaa asumista kotonaan. Veroa ei maksa yritysveron saaja.

Selonteosta puuttuu kokonaan oikeudenmukaisuus. Edes sanaa oikeudenmukaisuus ei selonteossa ole saati, että oikeudenmukaisuus olisi selonteon perustana. Tuloerot ovat Stake-sin tuoreen raportin mukaan kasvaneet Suomessa jo 1970-luvun alun tasolle. Tulonsiirrot ja verotus tasaavat tuloeroja yhä vähemmän.

Yksityiset henkilöt saivat Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2006 veronalaisia tuloja 99,6 miljardia euroa, 6,3 prosenttia edellisvuotta enemmän. Ansiotulojen osuus tuloista oli 92,2 miljardia ja pääomatulojen 7,4 miljardia euroa. Edellisvuodesta ansiotulot kasvoivat 4,9 prosenttia, pääomatulot 29.

Vasemmistoliiton mielestä kaikkia henkilötuloja eli ansio-, sosiaaliturva- ja pääomatuloja pitää verottaa yhden ja saman progressiivisen tuloveroasteikon mukaan.

Vuoden 2009 ja 2010 veronkevennysten painopisteen on oltava pieni- ja keskituloisten vero-

taakan keventämisessä. Oikeudenmukaisuusperiaatteen lisäksi heidän verotuksensa keventäminen olisi eniten omiaan elvyttämään talouden kasvun uhatessa hiipua.

Verotuksen kokonaistuotto on kuitenkin säilytettävä sellaisena, että

- kansalainen saa tarvitsemansa palvelut syntymästä vanhuuteen
- kansalaisen toimeentulo voidaan turvata tulottomina kausina, mikä edellyttää myös vähimmäisetuuksien tason korottamista
- kansalainen saa mahdollisimman hyvät tiedolliset valmiudet koulussa ja muussa opetuksessa
- yhteiskunnan aineellista ja henkistä perustaa (infrastruktuuri, tiede ja kulttuuri) voidaan kehittää nykyaikaisen yhteiskunnan vaatimusten mukaisesti.

Hallitus oli jo sopinut kaikkein pienituloisimpien maksuttoman päivähoiton lopettamisesta, mutta joutui perääntymään opposition vastarinnan edessä. On oikein, että päivähoitomaksun tuloajaa korjataan indeksillä, jotteivät maksut kiristyisi. Oikein ei kuitenkaan ole, että korkeinta päivähoitomaksua korotetaan, sillä sitä maksaa huomattava osa tavallisista palkansaajaperheistä. Olisikin ollut tarpeen muuttaa sitä tuloajaa, mistä korkein päivähoitomaksu alkaa.

OECD on kritisoinut Suomea siitä, että jo nyt laadukkaan varhaiskasvatuksen kustannukset vanhemmille ovat suuremmat kuin korkeakoulukoulutuksen. Vasemmistoliiton mielestä laadukkaan varhaiskasvatuksen kynnys on pidettävä matalana, jotta jokaiselle lapselle taataan hyvän elämän eväät.

Myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja korotetaan, ja hallitus haluaa sitoa ne indeksiin voidakseen taata maksujen automaattisen korottamisen. Lapsilisiä hallitus ei suin surminkaan sitoisi indeksiin; niinpä ne ovatkin jäämässä jälkeen, arviointiinpa tilannetta sitten indeksin muutoksina tai vuosittain toteutettavina veronkevennyksinä. Lapsilisien vertaaminen veronkevennyksiin on sikäli perusteltua, että Suomessa lapsiperheiden ja lapsettomien erilaista

veronmaksukykyä ei oteta verotuksessa huomioon lapsista myönnettävällä vähennyksellä vaan verotuksen ulkopuolella lapsilisän avulla.

Vähimmäisetuudet on jäädytetty ja niitä verotetaan kovemmin kuin vastaavia ansiotuloja. Lapsilisät ovat jääneet jälkeen: niitä ei ole sidottu elinkustannus- saati ansiotasoindeksiin niin kuin nyt sidotaan indeksiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut. Hintojen kehitykseen verrattuna yhden lapsen lapsilisä on pudonnut 16,5 prosenttia vuodesta 1994 ja suhteessa ansioihin peräti 35 prosenttia. Myös muissa etuuksissa on samankaltainen tilanne.

Kansalaisten terveyserot ovat Suomessa suuret moniin muihin maihin verrattuna. Huolestuttavinta on, että terveyserot ovat jatkuvasti kasvaneet. Pienituloisten ja vähän koulutettujen terveys ei ole kohentunut samaa tahtia kuin hyväituloisten ja koulutettujen. Terveyskeskusten maksujen korotukset lisäävät Suomen ennestäänkin suuria ja epäoikeudenmukaisia terveyseroja. Hyväituloiset saavat valtion tuella tuetut palvelut joustavasti, ruuhkautuneet terveyskeskukset yrittävät huolehtia eläkeläisistä, pienituloisista ja työttömistä.

Vanhukset on unohdettu. Tarvitaan kunnollinen ikäihmisten palvelulaki, joka takaa ikääntyneille ihmisille yhdenvertaiset ja laadukkaat palvelut koko maassa. Tällöin on kunnioitettava palvelun tarvitsijoiden itsemääräämisoikeutta ja valinnanvapautta tuloista riippumatta. Nythän valinnanvapaus on vain varakkaimmilla vanhuk-silla.

Stakesin tutkimuksen mukaan erityisesti pienellä kansaneläkkeellä elävät yksinäiset naiset tarvitsevat kipeästi parannusta toimeentuloonsa. On myös estettävä hallituksen aikomus kehyskaudella pudottaa työkyvyttömyyseläkeläiset elinikäiseen köyhyysloukkuun.

Opiskelijoiden toimeentulon parantaminen edellyttää laajempaa toimenpidekokonaisuutta, jonka osatekijät ovat

- opiskelijoiden asumislisän maksaminen ympärivuotisesti
- alle 20-vuotiaiden, perheettömien, itsenäisesti asuvien toisen asteen opiskelijoiden

opintotuen määrän irrottaminen heidän vanhempiensa tuloista sekä

- kotona asuvien ja alle 18-vuotiaiden opintorahan minimimäärän korottaminen kuukaudessa lapsilisän tasolle eli nykyisellään 100 euroon kuukaudessa.

Emme pidä oikeaan osuneena hallituksen kaa-vailemaa innovaatioyliopiston perustamistapaa. Siinä on kyse yliopistojen osittaisesta yksityistämisestä samalla, kun yliopistojen autonomia kapenee. Samaa mallia tarjotaan myös muille yliopistoille. Hallitus vaarantaa yliopistopoliitiikallaan erityisesti muut kuin tekniset ja kaupalliset alat. Erityisesti vaaravyöhykkeellä ovat julkishallinnon alat, joille tuskin on löytymässä yksityisiä rahoittajia.

Pelättävissä on, että yksityistämismalli aikaa myöten leviää myös ammattikorkeakouluihin. Lisäksi yliopistojen perusrahoitus jää riittämättömäksi ja ulkopuolinen rahoitus kohdentaa voimavaroja rahoittajien tarpeiden mukaan.

Hallitus lyö kasvoille myös globaalin vastuamme maailman tulevaisuudesta. Tiukasta keh-tyksestä ei löydy rahoitusta ilmastomuutos-talkoisiin tai köyhyydenpoistositoumustemme täyttämiseen. Hallituksen kehitysyhteistyö-määrärahoilla ei saavuteta vuoteen 2010 mennessä YK:n esittämää tavoitetta eli 0,7 prosent-tia bruttokansantulosta.

Valiokunta tunnustaa perusväylänpidon rahoituksen niukkuusongelman. Valiokunnan mukaan vuonna 2006 tie- ja rataverkon yllä-pitöön ja hoitoon suunnattiin valtion budjetti-rahoitusta noin 0,89 miljardia euroa, kun vastaa-va summa oli kymmentä vuotta aikaisemmin vuoden 2006 hintatasossa mitattuna 1,16 miljar-dia euroa. Samaan aikaan liikennemäärät ovat kasvaneet merkittävästi.

Kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon vähäisyys yhdessä muiden tekijöiden kanssa on omiaan nostamaan vuokria ja muutoinkin asumi-sen kustannuksia. On syytä edellyttää hallituk-selta toimia.

Kiinnitämme huomiota energiansäästön mer-kitykseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

1. Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korottamisesta ja niiden sitomisesta indekseihin luovutaan tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveyspalvelujen ja lääkekustannusten maksukattoa koskevia päätöksiä ei ole tehty. Pienituloisten ja paljon sairastavien henkilöiden mahdollisuus hakeutua asianmukaiseen hoitoon on turvattava. Mikäli maksut seuraavat kustannuskehitystä, tulee myös tulonsiirrot ja sosiaaliturvaetuudet sitoa indekseihin nykyistä kattavammin.

2. Eduskunta edellyttää, että kuntien rahoituspohjaa pitää vahvistaa, jotta kunnat pystyvät tulevaisuudessa selviytymään kasvavista palveluhaasteista. Lisäksi kuntien palvelurakenteita on kehitettävä ja tehostettava. Peruspalveluiden järjestämisen tulee perustua vahvoihin peruskuntiin. Kuntatasolla resursseja on siirrettävä hallinnosta palveluihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista saatavat tulot on kokonaisuudessaan jätettävä kuntien käyttöön sosiaali- ja terveyspalveluiden parantamiseksi.

3. Liikenteen kehysmäärärahat eivät mahdollista Suomen ilmastoystävällistä, kilpailukykyistä ja turvallisuutta edistävää liikennepolitiikkaa. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin joukkoliikenteen, perustienpidon, perusradanpidon ja kevyen liikenteen määrärahojen korottamiseksi.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää työllisyysmäärärahoja ja työllisyysperusteisia investointimäärärahoja osaavan työvoiman saatavuuden tur-

vaamiseksi, rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi sekä rakennemuutospaikkakuntien tukemiseksi. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten asemaa tulee parantaa. Ammatilliseen koulutukseen ja ammatilliseen aikuiskoulutukseen on osoitettava lisävoimavaroja. Työsuojelupiirien henkilöresurssien suunnitellusta 100 henkilötyövuoden vähentämisestä vuoteen 2015 mennessä on luovuttava, eikä työterveyslaitokseen esitettyjä henkilöstövähennyksiä tule tehdä.

5. Eduskunta edellyttää, että yliopistojen autonomia ja itsenäinen päätösvalta turvataan riittävällä valtion rahoituksella. Yliopistojen perusrahoitus on jaettava yhdenvertaisin perustein kaikille yliopistoille. Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu kehyselonteossa ja aikaisemmissa yhteyksissä tekemistään päätöksistä saattaa yliopistojen julkinen rahoitus riippuvaiseksi yksityisrahoituksesta ja mahdollistaa yliopistojen toiminnan julkisoikeudellisina laitoksina, joihin valtio voi tehdä finanssisijoituksia ilman ehtoa yksityisen rahoituksen hankkimisesta.

6. Eduskunta edellyttää, että Suomen on pidettävä kiinni kansainvälisestä sitoumuksestaan maailmanlaajuisen köyhyyden vähentämiseksi. Kehitysyhteistyömäärärahoja on nostettava tasaisen kasvun periaatteella vuosittain, jotta 0,51 prosentin tavoite bruttokansantulosta saavutetaan vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 prosentin tavoite vuoteen 2015 mennessä.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pienituloisia auttavan pake-tin, joka sisältää

- esityksen, jossa kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen kaltainen vähen-

nys ulotetaan koskemaan kaikkia veronalaisia tulonsiirtoja ja etuuksia, poistetaan eläkeläispuolisoiden palkan-saajaa kireämpi verotus ja muutoinkin kevennetään pienituloisten verotusta,

- esityksen, jossa kurotaan umpeen Suomen täyden kansaneläkkeen eroa yleiseen pohjoismaiseen tasoon,

- esityksen, jossa vähintään 50 prosenttia lapsilisästä ja yksinhuoltajakorotus kokonaisuudessaan katsotaan etuoikeutetuksi tuloksi toimeentulotukea määriteltäessä,

- esityksen, jossa työttömien peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea korotetaan tuntuvasti, jotta riippuvuus muista tukimuodoista vähenee, ja sama korotus koskee kehyspäätökseen kirjattuja minimipäivärahoja,

- esityksen, jossa puolison tuloihin perustuva tarveharkinta poistetaan työmarkkinatuesta, ja

- esityksen, jossa pitkäaikaistyöttömän asumistuen tarkistamisen aikaraja pidennetään kuudeksi kuukaudeksi ja yhtäjaksoista työttömyyttä vaaditaan aikaisemman vuoden sijaan kuusi kuukautta.

8. Eduskunta edellyttää, että varhaiskasvatuslain uudistus toteutetaan pikaisesti, että varhaiskasvatuspalveluja kehitetään monimuotoisesti myös perhepäivähoidon edellytykset turvaten ja että varhaiskasvatuksen kehystä kasvatetaan vuosien 2009—2012 talousarvioesitysten yhteydessä siten, että jokaiselle lapselle avautuu mahdollisuus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

9. Eduskunta edellyttää, että ikäluokkien pienenemisestä koituvat laskennalliset säästöt perusopetuksessa käytetään koulutuksen laadun kehittämiseen

eli muun muassa opetusryhmien pienentämiseen, tuki- ja erityisopetuksen lisäämiseen sekä oppilashuollon tukitoimien vahvistamiseen siten, ettei siitä synny kunnille oman rahoitusosuuden kohtuutonta nousua. Eduskunta edellyttää lisäksi, että peruskoulujen peruskorjaukseen tarkoitettuja määrärahoja lisätään.

10. Eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti valmistelee esityksen perustaa ja resursoida moniammatillisia syrjäytymisen ehkäisytiimejä, joiden tehtävänä on seurata lapsen ja nuoren kasvua varhaiskasvatuksesta ammattiin valmistumiseen asti, että nuorisotakuu toteutetaan myös käytännössä ja että nuorisotakuu laajennetaan koskemaan myös vammaisia nuoria. Eduskunta edellyttää, että valtion erityiskoulujen resursseja vahvistetaan ja niiden yksityistämisestä luovutaan. Eduskunta edellyttää, että ammatillisen peruskoulutuksen määrä nostetaan työelämän edellyttämälle tasolle ja että ammatillisen perusopetuksen aloituspaikkojen määrästä päätettäessä ratkaistaan myös viestintä- ja kulttuurialojen ylikoulutusongelma.

11. Eduskunta edellyttää, että vapaan sivistystyön asemaa vahvistetaan kehyskaudella valtionosuuksia korottamalla ja että vapaan sivistystyön valtionosuusperusteita ei muuteta toteutuneista tunneista asukasperusteisesti. Samalla eduskunta edellyttää, että vapaan sivistystyön kuntarahoituksen pelisääntöjä tarkastetaan valtionosuuksiuudistuksen yhteydessä ja että hallitus jatkaa vapaan sivistystyön opetuksen kehittämisrahojen jakamista eli ns. suuntaviihahanketta nykyisen rahoituspäätöksen päätyttyä vuonna 2009.

12. Eduskunta edellyttää, että valtion tuottavuusohjelma korjataan siten, et-

tei se heikennä julkisten palveluiden laatua, saavutettavuutta ja vaikuttavuutta tai aiheuta perusteettomia työpaikkavähennyksiä. Samalla eduskunta edellyttää, että ympäristövalvonnan työvoimaleikkauksista luovutaan täysin.

13. Eduskunta katsoo, että hallituksen on pikaisesti laadittava aikataulu, jolla kaikki lakisääteiset toiminnot, kuten alueteatteritoiminta, siirretään veikkausvaroilla rahoitettavista varsinaisen budjettirahoituksen piiriin.

14. Eduskunta toteaa tarpeelliseksi, että

- opiskelijoiden asumislisää jatkossa maksetaan ympärivuotisesti,

- alle 20-vuotiaiden, perheettömien, itsenäisesti asuvien toisen asteen opiskelijoiden opintotuen määrä irrotettaisiin heidän vanhempiensa tuloista,

- kotona asuvien ja alle 18-vuotiaiden opintorahan minimimäärä kuukaudessa korotettaisiin lapsilisän tasolle ja

- opintuki jatkossa sidotaan elinkustannusindeksiin ja se edellyttää kehysten tarkistamista.

15. Eduskunta ei hyväksy Merentutkimuslaitoksen lakkauttamista itsenäisenä yksikkönä.

16. Vuokra-asuntotuotannon supistuminen yhdessä kustannusten nousun kanssa on johtamassa vuokrien kohoamiseen. Hallitus ei ole varautunut kohtuullisvuokraisen tuotannon lisäämiseen, mistä syystä eduskunta edellyttää hallitukselta pikaisesti toimia asumiskustannusten nousun hillitsemiseksi ja kohtuuhintaisen tuotannon lisäämiseksi.

17. Eduskunta toteaa, että kehysselonteoon ei sisälly tehokkaita toimia energian säästön edistämiseksi, ja edellyttää hallitukselta tehokkaita toimia energian säästämisen edistämiseksi.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 2008

Mikko Kuoppa /vas

Minna Sirnö /vas

Matti Kauppila /vas